Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 170 | Ljubljana, torek 28. julija 1942-XX | Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo pa Lir 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Efficace azione dell'aviazione

Un tentativo di attacco nemico infranto dalla pronta reazione dei reparti dell'Asse

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 27 luglio il seguente bollettino di guerra n. 790:

Un tentativo di attacco nemico contro il settore meridionale del fronte egiziano è stato infranto dalla pronta reazione di nostri reparti. Abbiamo preso altri prigionieri.

L'aviazione ha appoggiato le operazioni terrestri e ripetutamente battuto le retrovie avversarie. Una incursione britannica su Tobruk causava lievi danni e qualche vittima, un velivolo partecipante all'azione veniva distrutto dall'artiglieria contraerea della piazza.

Formazioni di Spitfire, che tentavano di intercettare i bombardieri dell'Asse di ritorno dall'avere efficacemente colpito le attrezzature belliche di Malta, sono state attaccate dalla caccia italiana e germanica. Quest'ultima abbatteva in combattimento due apparecchi nemici.

Uspešno delovanje letalstva

Poskus sovražnega napada strt ob takojšnji reakciji oddelkov osi

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 27. julija naslednje 790. vojno poročilo:

Poskus sovražnega napada proti južnemu odseku egiptskega bojišča je bil strt zaradi takojšnje reakcije naših oddelkov. Zajeli smo še nadaljnje ujetnike.

Letalstvo je podprlo operacije na kopnem in ponovno bombardiralo sovražno zaledje. Angleški letalski napad na Tobruk je povzročil manjšo škodo in nekaj žrtev, med tem ko je protiletalsko topništvo trdnjave uničilo letalo, ki je sodelovalo pri napadu.

Italijanski in nemški lovci so napadli skupine letal tipa »Spitfire«, ki so skušala zaustaviti bombnike osi na povratku z uspešne akcije nad Malto, kjer so zadeli vojne naprave. Nemški lovci so pri tem sestrelili dve sovražni letali.

Pripomba k vojnemu poročilu št. 789:

Feldmaršal Rommel je v soboto odlikoval z železnim križem I. razreda poveljnika divizije »Trento« ter je razdelil oficirjem in vojakom te divizije 24 nadaljnjih odlikovanj istega reda. Izročitev odlikovanj, ki se je izvršila na bojišču med četami, prežetimi še borbenega duha izza bojev poslednjih dni, ki so imeli za posledico dvakratno častno navajanje divizije in njenih polkov v vojnih poročilih, ima prav poseben pomen, ker ne izpričuje le hrabrosti naših čet, temveč tudi globoko tovariško povezanost, ki združuje v en sam blok drznih hotenj nemške in italijanske vojake v tej ostri afriški bitki.

Junaške borbe italijanske pehote

Z vojnega področja v Afriki, 26. julija s. Eden izmed posebnih poročevalcev agencije Stefani javlja:

Vrla pehota je bila te dni nekolikokrat pohvalno omenjena v vojnih poročilih ter je zbudila občudovanje in odobravanje italijanskega naroda. Na fronti, ki se vleče od morja do depresije El Hatar, na ožini el Alamein, ki je danes prizorišče najvažnejše faze boja, je pehota glavni činitelj v bojih. To vlogo ji je dodelil posebni značaj tal po bliskovitem napredovanju preko Marmarike. Po dveh mesecih neprestanih akcij proti utrdbam, ki nadzorujejo najbolj ranljive točke ožine, so naše zmagovite pehotne čete pri El Gazali, v Tobruku in v Marsa Matruhu odbile napade avstralske in novozelandske pehote.

Naši pešci so se čudovito borili in prizadeli sovražniku hude izgube. Po brezuspešnih napadih je sovražno poveljništvo vrglo proti italijanskim utrdbam oklopne vozove, ki so nedavno prišli iz Anglije. Naše čete so vzdržale napad in pognale sovražnika nazaj. Splošni napad pred nekoliko dnevi je osebno vodil general Auchinleck, ki je smatral za nemogoče, da bi italijanska pešadija odbila napad oklopnih množic, toda kmalu se je moral prepričati o nasprotnem. 14 oklopnih voz je bilo takoj uničenih in divizija »Pavia« je bila pohvalno omenjena ter izročena občudovanju naroda. Stara in slavna je ta divizija in njeno ime je v zvezi z vsemi borbami v severni Afriki. Meseca oktobra l. 1939 je sodelovala pri prvi zopetni osvojitvi Cirenaike. Poverjen ji je bil takrat odsek na fronti pri Tobruku in je večkrat odbila izpade britanskih sil iz trdnjave. Med strateškim umikom, ki je v nekoliko dneh privedel osne sile v Agedabijo, je divizija »Pavia« nastopala kot zadnja straža in se je močno odlikovala. Sodelovala je v bojih od samega začetka do prodora utrjene črte pri El Gazali. Ime »Pavia« je tesno zvezano z vsemi zmagami prodiranja na fronti vse do El Alameina. V teh bojih si je divizija stekla nove slave. Jekleni gorostasi, ki negibno leže v pesku po zadnjih napadih, predstavljajo udarec, ki ga je moral sovražnik plačati junaštvu italijanskih pešcev.

2800 letalskih napadov na Malto

Stockholm, 27. julija d. O novih močnih napadih osovinskega lealstva na Malto javlja v ponedeljek ponoči v Londonu objavljeno poročilo, da je imela Malta v nedeljo svoj 2800. letalski alarm. Po prejšnji razmeroma mirni noči, pravi britansko poročilo, so v nedeljo osovinska letala trikrat po vrsti napadla vojaške cilje na otoku. O povzročeni škodi pravi londonsko poročilo, da ni na razpolago še nobenih podatkov.

General Galbiati med Črnimi srajcami

Rim, 27. julija s. Šef generalnega štaba fašistične milice general Galbiati je v nekem kraju severne Italije obiskal oddelke Črnih srajc, ki bodo v kratkem odpotovale na kraj svoje nove namembe. Potem, ko si je natančno ogledal odlično urejeno taborišče, se je general Galbiati zadržal v razgovoru s Črnimi srajcami, ki so nato v odličnem mimohodu nastopile pred zbranimi zastopniki oblasti. Šef generalnega štaba je vsakega bojevnika gledal iz oči v oči in bil navdušen nad njihovim ponosom, da se smejo, čeprav ne več mladi, udeležiti novih junaških podvigov v slavo domovine. Nato je general Galbiati izrekel vsem navzočim Črnim srajcam svojo visoko pohvalo in nekaj vzpodbudnih besed. Pri tem je še prav posebej pohvalil najstarejše fašistične legijonarje. Dejal je med drugim, da se mu zdi, da se nahaja med najbolj svežo mladino domovine, ko vidi te veterane neštetih bitk, ki vedno znova izkazujejo svoje navdušenje. Ob zaključku njegovega kratkega nagovora so vse zbrane Črne srajce vzkliknile Duceju in njihovemu navdušenju se je pridružilo tudi prebivalstvo. Popoldne je šef generalnega štaba podal poveljnikom legije izčrpno poročilo in nekaj smernic za vzgojo mladine v legijonarskem duhu. Obiskal je tudi taborišče, kjer se nad 800 oficirskih gojencev iz vseučilišč v Paviji in Milanu vežba na poletnih vežbah. Tudi tem gojencem je general Galbiati na kratko spregovoril o njihovih velikih nalogah, ki bi se vse na kratko dalo označiti z besedo: priprava.

Odmevi Ducejevega obiska v Afriki in Grčiji

Berlin, 27. julija s. V svojih prvih komentarjih o Ducejevem obisku v severni Afriki in Grčiji poudarjajo nemški listi, da je Mussolini v 20 dneh drzno preletel nad 6000 km, preden se je vrnil na letališče Guidonijo, ne da bi bil njegov polet kakorkoli oviran zaradi vojne, ki divja na vsem tem prostoru.

Atene, 27. jul. s. Vsi grški listi in list »Giornale di Roma« objavljajo na prvi strani in z naslovi preko vseh kolon vest o Ducejevem obisku v Marmariki in Atenah, ki so jo opremili s številnimi slikami. V navdušenem komentarju piše list »Giornale di Roma« med drugim:

»Ducejev obisk, čeprav je bil kratek in nujno omejen samo na inspekcijo in posebne razgovore, je pomenil za nas vendarle nagrado, ki smo jo sprejeli z navdušenjem, še najbolj pa naši hrabri vojaki, ki so vedno pripravljeni ponoviti svoja junaška dejanja na kateremkoli bojišču.«

Madrid, 27. jul. s. Vest o Ducejevi inspekciji v Libiji je v vseh tukajšnjih krogih zbudila občudovanje. Poudarjajo med drugim, da je hotel Mussolini, ki osebno bdi nad mogočno italijansko vojno pripravljenostjo, na mestu v prvih črtah ugotoviti potek operacij in spoznati potrebe borcev ter najbolj sposobne med njimi odlikovati, potolažiti ranjene, okrepiti navdušenje, vero in zaupanje v končne odločitve naroda, ki je v njegovem imenu pripravljen za sleherno žrtev, dobro se zavedajoč, da bo dosegel zmago in veličino.

Veliko pozornost posvečajo listi tudi rekordnemu poletu letala polkovnika Moscatellija na progi Rim-Tokio-Rim, ki se je tako v redu izvršil, čeprav po večini nad sovražnim ozemljem. Ta polet je še enkrat pokazal, da je italijanski stroj v vsakem pogledu popoln, fašistični piloti pa spretni in drzni letalci.

Bern, 27. jul. s. V posebnem poročilu naglaša list »Basler Nachrichten«, da označujejo vojno v Egiptu v zadnjem času trije dogodki: 1. neuspeh britanskega protinapada v odseku pri El Alameinu, 2. zasedba zelenic Džarabub in Sive, ki sta obe velikega strateškega pomena za nadaljnji razvoj operacij, 3. Ducejev obisk v Severni Afriki, ki je zbudil veliko navdušenje med četami, ko se pripravljajo za drugo fazo bitke.

NEMŠKE ČETE ZAVZELE BATAJSK

Prodiranje brzih oddelkov proti jugu — Letalski napadi na železnice pri Stalingradu — Uničenje obkoljenih sovjetskih oddelkov pri Voronežu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. jul. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo naslednje poročilo:

Južno od Rostova je bilo po hudih dvodnevnih borbah v naskoku zavzeto močno utrjeno in ogorčeno branjeno mesto Batajsk. Letalstvo je pri tem odprlo pot pehoti. Dalje na vzhodu prodirajo bizi oddelki proti jugu.

V velikem loku Dona so nemške in rumunske divizije v tesnem sodelovanju s tankovskimi in letalskimi oddelki pregnale sovražnika in na široki fronti dosegle reko. Severnozapadno od Kalača so brzi in tankovski oddelki v hudi borbi s sovjetskimi tanki in pehoto, ki si obupno prizadevajo obdržati postojanke na gričevju.

Hudi letalski napadi so bili izvedeni na promet na Volgi in na železniške naprave severnozapadno od Stalingrada.

Napadi na mostišče pri Voronežu so bili krvavo odbiti. V bitki severnozapadno od mesta so bili po uničenju obkoljenih oddelkov vržene sovjetske čete preko svojih izhodišč dalje proti severu. V teh obrambnih bojih je bilo od 10. julija dalje uničenih 751 sovražnih tankov. V srednjem odseku je bilo pri krajevnih napadih obkoljenih več sovjetskih bataljonov.

Nemški lovski oddelki so včeraj ob izgubi samo treh lastnih letal sestrelili 120 sovjetskih letal. Razen tega so italijanski lovci sestrelili še tri sovjetska letala.

V Egiptu je bil v južnem odseku postojank pri El Alameinu sovražni napad zavrnjen. Število v obrambni bitki od 22. julija uničenih angleških tankov se je povečalo na 146, število ujetnikov pa na 1400.

Na letališčih na Malti je bilo z bombami uničenih več angleških letal na tleh.

V borbi proti Angliji so bombardirala bojna letala včeraj vojaško važne naprave na južni obali Anglije in v Midlandu. Nad Rokavskim prelivom in v Nemškem zalivu je izgubil sovražnik v letalskih borbah šest letal.

Po brezuspešnih dnevnih motilnih napadih na zapadno Nemčijo so angleški bombniki v pretekli noči napadli Hamburg in okolico z rušilnimi in zažigalnimi bombami. Civilno prebivalstvo je imelo večje izgube. Skoraj izključno v stanovanjskih okrajih so bile številne hiše porušene ali poškodovane. Nočni lovci, protiletalsko topništvo, topništvo mornarice in stražne ladje so sestrelili 37 napadajočih letal.

Kako je bil zavzet Rostov

Berlin, 27. jul. d. Nemški vojni poročevalec Arndt objavlja naslednje podrobnosti o prodoru nemških tankovskih oddelkov v Rostov in o srditih pouličnih borbah, ki so zaključile okupacijo tega važnega sovjetskega mesta. Vojni poročevalec pravi, da so se proti Rostovu privalile skupine nemških tankov hkrati iz zapadne, severne in vzhodne smeri. Tankovski oddelki so neubranljivo pogazili sleherni odpor sovjetskih čet v okolici Rostova in se končno približali samemu trdnjavskemu sistemu okrog mesta, ki je bil posebno močno zgrajen na zapadni strani, toda tudi na severu v teku zadnjih mesecev močno ojačen z betonskimi utrdbami, globoko razčlenjenim sistemom bunkerjev in z globokimi jarki proti tankom. Ti jarki so bili v več pasovih izkopani med utrdbenimi postojankami.

Sodeč po fotografskih posnetkih, ki so jih napravila nemška izvidniška letala, pravi nemški vojni poročevalec, se je zdel Rostov zaradi svojega gigantskega obrambnega sistema skoraj nezavzetno mesto, toda po zavzetju Sevastopolja seveda o taki nezavzetnosti ni moglo biti več govora. S severa prodirajoči nemški oklopni odelki so se Rostovu približali v ogromnem, proti vzhodu uločenem krožnem loku. Ti oddelki, ki so v preteklih dneh opravili skoraj neverjetno dolge pohode med neprestanimi borbami in prevalili v celoti nad 500 km dolgo razdaljo od izhodišča do Rostova, so prodrli do rostovskega utrdbenega sistema nekaj ur prej, preden so prispele do tjakaj oklopne kolone od zapada in severovzhoda, ki so imele krajšo pot. Nemške oddelke je sprejel hud topniški ogenj sovjetskih baterij kot znamenje, da sovjetsko poveljništvo ni voljno predati Rostova brez borbe. Pričeli so se postopni napadi na utrdbeni sistem. Najprej so nemške čete osvojile širok prekop, izkopan preko dokaj visokega griča, utrjenega z mnogoštevilnimi poljskimi postojankami in strojniškimi gnezdi. Po srditih borbah moža proti možu je bil sovražnik vržen s tega važnega položaja. Medtem ko so se v prekopu še razvijale borbe pehotnih oddelkov, so nemške pionirske čete prodrle že naprej in pričele z ročnimi granatami in metalci plamenov uničevati posamezne bunkerje in strojniška gnezda med neprestanimi protinapadi sovražnikove pehote, ki je skušala izgubljene postojanke zmerom znova osvojiti. Kočno so v stene globokega prekopa, ki naj bi branil prehod tankov, izvrtali pionirji luknje za razstrelivo in silne eksplozije so zrušile strme prekopove stene. Pionirske čete so nato s trdim delom v pekoči poletni vročini zasule globeli in pol ure po pričetku teh del so bile preko bivšega prekopa že položene tirnice, po katerih so se pričela oklopna vozila pomikati proti nadaljnjim utrdbenim črtam. Na ta način se je Rostov postopno bližal napadajočim oddelkom. Napad na vsako novo utrdbeno črto so pripravljala nemška strmoglavna letala, ki so z bombami in strelnim orožjem ravnala pot sledečim oklopnim oddelkom in pehoti. Zmerom znova so se pojavljali oddelki teh letal izza osvojenega pobočja, se spuščali v strmoglavni polet in spuščali bombe, ki jih je bilo mogoče povsem jasno opazovati. Visoki stebri rjavega dima ob zamolklih eksplozijah so kazali uničujoči učinek težkih letalskih bomb. Nad bojiščem so se neprestano pojavljali oddelki novih bojnih letal, ki so leteli dalje proti samemu mestu, kjer so s točo bomb rušili sovražnikov odpor. Medtem so tankovski oddelki prevalili drug za drugim protitankovske jarke, ki jih je sovražnik branil z izredno srditostjo. Pri tem je topniški dvoboj ponekod dosegel nepopisen obseg in srditost. Zrak in zemlja sta se tresla od grmenja ogromnega števila topov. Na obeh straneh ozkega pasu, kjer so oklopni oddelki najprej prodrli, so bile medtem zaposlene pionirske čete z odstranjevanjem min. Ozki pas, po katerem so se oklopna vozila lahko pomikala dalje proti Rostovu, je bil označen z belimi progami. Onkraj teh belih prog je bil teren še zmerom »okužen« od brezštevilnih sovjetskih min. Dolge ure je trajalo to skrbno pripravljeno in na vse strani zavarovano prodiranje. Kot ogromna siva gosenica se je napadajoča nemška tankovska divizija počasi ovijala okrog rostovskega mesta. Ponoči je iz mesta žarel odsvit ogromnih požarov, znak, da sta nemško letalstvo in topništvo s svojimi projektili zadela sovražnikova skladišča goriva in municije. V tej medlordeči svetlobi so pionirji in motorizirani strelci postopno prodirali zmerom globlje v sovražnikov utrdbeni pas. Vso noč je grmel topniški ogenj, neprestano so projektili vseh kalibrov tulili skozi noč. Ob jutranjem svitu so pionirji in motorizirani strelci obvladali poslednjih 8 protitankovskih jarkov in dosegli prve hiše v rostovskih predmestjih. In tu šele se je pričel pravi peklenski boj. Iz vseh mogočih zakloniščc so streljali sovjetski tanki. Pokalo je iz hišnih dvorišč in lop. Dva nemška izvidniška oklopna vozova sta se vnela in pogoltnili so ju plameni. V predmestjih Rostova so se pričele nepopisno ogorčene poučilne borbe tanka proti tanku, medtem pa so pešci z orožjem v roki prodirali v skokih od hiše do hiše, od enega zaklonišča do drugega, vsak trenutek v popolni negotovosti glede položaja nasprotnika. Te poučilne borbe so ponoči zavzele še večji obseg. V temi se je pričelo sovražnikovo streljanje iz vseh hiš, kleti, izza zidov, kakor je običaj sovjetskih čet v obrambi mest. Mestni deli, ki so jih nemške čete podnevi zasedle, so bili ponoči blokirani s tanki in po nočnih urah neprestanega streljanja se je naslednjega dne nadaljevalo očiščevanje, dokler ni bil zavzet tudi zadnji severnovzhodni del polmilijonskega mesta, ki ga je sovražnik branil najdalje in z največjo ogorčenostjo.

Vrata do Kavkaza

Pariz, 27. jul. d. Padec Rostova, na katerega so se opirale nade sovjetske obrambe na južnem delu vzhodnega bojišča, so vsi pariški listi zabeležili kot nemški vojaški uspeh največje važnosti. Tako piše med drugim list »La France Socialiste«, da je mogoče važnost Rostova, vrat do Kavkaza, skozi kateer so pravkar prodrle nemške čeet, prav oceniti samo z upoštevanjem izredne trdovratnosti, s katero so sovjetske čete branile to izredno važno ključno postojanko. Nemška ofenziva na jugu, katere prvi cilj je bil Rostov, se je pričela 1. julija in nemško vojno poveljništvo je izpolnilo dano obljubo, da bo Rostov še ta mesec zavzet.

»Petit Parisien« opozarja posebno na veliki pesimizem v anglosaškem taboru, ki je po padcu Rostova dobil neprikrit izraz v vsem angleškem in ameriškem tisku. List pripominja, da je istega dne, ko so nemške čete zasedle Rostov, sin britanskega min. predsednika Randolph Churchill podal zelo značilno izjavo, da so britanski vojaški voditelji samo navdušeni amaterji, ki so se znašli v borbi s poklicnimi strategi.

»Matin« objavlja komentar o padcu Rostova pod naslovom »Bilanca zmage« in označuje osvojitev Rostova kot zmago spretnih vojaških manevrov. List naglaša,

Nadaljevanje na 2. strani

Junaki poleta iz Rima v Tokio

Kakor je poročalo že ponedeljsko »Jutro«, je letalo tipa »Savoia-Marchetti« poneslo iz Rima v Tokio pozdrav italijanskega ljudstva v orožju japonskemu narodu. Aparat, ki ga je pilotiral polkovnik Moscatelli, 22kratni zmagovalec Atlantika se je po končani misiji vrnil v Italijo, kjer je pristal na nekem letališču srednje Italije po poletu 26.000 km od Evrope do Azije in nazaj. Polet se je izvršil v najpopolnejšem redu. Posadko so sestavljali pilot-polkovnik Antonio Moscatelli, pilot-major Mario Curto, pilot-stotnik Publio Magini, podporočnik radioareologist Ernesto Mazzotti in narednik-motorist Ernesto Leoni.

Letalce je ob pristanku sprejel Duce, ki sta ga spremljala Tajnik stranke in podtajnik za letalstvo. Navzoči so bili tudi admiral Abe, načelnik japonske pomorske mornariške misije, polkovnik Šimizu, vojni letalski ataše in poveljnik Mitsonobu, mornariški in letalski ataše japonskega veleposlaništva, letalski ataše pri nemškem veleposlaništvu von Pohl in drugi zastopniki oblasti in političnih ter vojaških hijerarhij.

Podpolkovnik letalec Anton **Moscatelli** je bil rojen v Pesaru l. 1905. Za letalskega podporočnika je bil imenovan l. 1927 ter je naslednje leto dobil pilotsko izpričevalo. Izkazal se je takoj kot drzen lovec in je bil nekoliko let poveljnik akrobatskih letalskih oddelkov. S temi se je udeležil poleta po vzhodni Evropi l. 1930. Kasneje se je udeležil letalske tekme Istres-Damask-Pariz. Januarja meseca l. 1938 je začel svojo sijajno delavnost kot prekooceanski letalec. Udeležil se je poleta »Zelenih miši« iz Rima v Rio de Janeiro. Poslej je izvršil 22 prekooceanskih poletov ter postal eden izmed najspretnejših in najpogumnejših pilotov. Doslej je preletel 3000 ur v miru in v vojni po vseh delih sveta. Bil je eno leto tudi v Južni Ameriki kot načelnik italijanske letalske misije pri brazilski vladi. V svojih 18 letih službovanja se je izkazal kot odličen tehnik in izvrsten poveljnik. Odlikovan je z zlato svetinjo in z dvema srebrnima za uspešne polete, v Španiji pa je dobil tudi srebrno svetinjo za hrabrost.

Major pilot **Mario Curto** je bil rojen v Cassinu pri Turinu l. 1911. Letalsko šolo je napravil na akademiji v Caserti in je postal častnik l. 1933. Služboval je najprej pri bombnikih, nakar se je prostovoljno javil v vzhodno Afriko, kjer je ostal več ko eno leto ter se udeležil vseh bojev za osvojitev imperija. Pri tem si je zaslužil dve bronasti svetinji za hrabrost. V sedanji vojni je poveljeval posebnemu oddelku nad Sredozemljem in v Marmariki, kjer se je izkazal kot prvovrsten poveljnik in vojak.

Kapitan pilot **Publio Magini** je bil rojen v Massi l. 1910. Dovršil je kemično stroko in je vstopil v letalstvo, kjer je postal pilot l. 1931. Služboval je v lovskih oddelkih in je za izredno uspešne polete postal leta 1937 poročnik, l. 1940 pa kapetan. V pilotskih šolah je poučeval navigacijo in radiogonimetrijo. L. 1940 je bil dodeljen italijanskemu letalstvu, ki je delovalo nad Rokavskim prelivom. Kot odličen strokovnjak je izvedel razne izboljšave na letalih. Leta 1942 se je udeležil poleta Asmara-Rim in prinesel pozdrave domovine rojakom v pokrajinah imperija.

Podporočnik radiotelegrafist **Ernest Mazzotti** je bil rojen v Varalu l. 1914. Kot 20-leten mladenič je bil med prvimi po uspehu v letalski šoli. Nato je bil od l. 1935 do 1938 kot prostovoljec v vzhodni Afriki in je ves ta čas očitoval svoje izredne letalske sposobnosti. L. 1940 je bil imenovan za podporočnika in dodeljen poveljništvu za posebne letalske službe. Istega leta je bil dodeljen italijanskemu letalskemu zboru nad Rokavskim prelivom. Mazzottija smatrajo za enega izmed najboljših specialistov letalske radiotelegrafije.

Narednik strojnik **Ernest Leone** je bil rojen v Foggiji l. 1906. V letalstvu služi od l. 1925 ter se je vedno odlikoval s posebno hrabrostjo in vnemo bodisi v domovini, bodisi v kolonijah. Udeležil se je prekooceanskega poleta z Balbom kot strojnik. Poslej je še osemkrat preletel Atlantik in je v kratkem času preletel kakih 200.000 km.

Japonske operacije proti Avstraliji

Rim, 27. julija s. Londonski list »Daily Telegraph« objavlja brzojavko iz Avstralije, ki poudarja, da so vsi poskusi zaveznikov za zaustavitev ali preprečenje izkrcanja japonskih čet na severni obali Papue propadli. List pripominja, da predstavlja izkrcanje, ki je bilo izvršeno v rekordnem času eno izmed najbolj resnih groženj za posadko v luki Port Moresby, kajti britanskemu letalstvu se navzlic številnim napadom ni posrečilo zavrniti ladij, ki so nadaljevale svoje izkrcevalne operacije pod zaščito silovitega ognja protiletalskega topništva, ki je prekosilo vsa pričakovanja.

Napad na avstralska mesta

Saigon, 27. jul. s. Zavezniški glavni stan na vzhodnem Pacifiku objavlja, da so japonska letala prvič v tej vojni bombardirala mesto Townsville.

Saigon, 27. jul. s. Doznava se, da so japonska letala razen mesta Townsville na severnovzhodni obali Avstralije napadla tudi luko Port Darwin.

Predsednik novozelandske vlade v Avstraliji

Bangkok, 27. jul. s. Iz Melbourna se doznava, da je tjakaj prispel predsednik novozelandske vlade Fraser, da bi se udeležil sej posvetovalnega bojnega sveta za pacifiško področje, ki se bodo vršile v Canberri. V tukajšnjih krogih smatrajo, da se mora ta zavezniški sestanek spraviti v zvezo z oživelim ofenzivnim japonskim delovanjem na področjih v bližini Avstralije in nad samo Avstralijo.

Sestavljanje nove sirijske vlade

Carigrad, 27. jul. s. Iz Bejruta se doznava, da je dobil mandat za sestavo nove vlade Sami Sohn, predsednik kazenskega dvora. Verjetno je, da bo večina članov prejšnje vlade ostala tudi v novi vladi.

Nadaljevanje s 1. strani

da so vse tritedenske nemške ofenzivne operacije na južnem delu vzhodnega bojišča stremele po zavzetju Rostova, vendar sovjetsko poveljništvo namena nemške borbe dolgo časa ni spoznalo.

Osvojitev Batajska

Berlin, 27. jul. d. S pristojnega nemškega vojaškega mesta objavljene poslednje vesti o razvoju nemške ofenzive v južnem odseku vzhodnega bojišča javijajo, da so nemške čete v naskoku zavzele strateško važno točko in železniško križišče Batajsk, vzhodno od Rostova.

Nemške in rumunske čete so nadalje v široki fronti prodrle do reke Dona na mestu, kjer tvori veliko koleno in se obrne v jugozapadno smer.

S frontnega področja pri Voronežu javljajo, da so nemške čete zavrnile nove sovjetske napade, usmerjene proti nemškemu mostišču na Donu pri Voronežu. Pri zavrnitvi teh napadov je bilo uničenih 21 sovjetskih tankov.

Zasledovanje umikajočih se sovjetskih čet

Z vojnega področja ob Donu, 26. jul. s. Posebni poročevalec Agencije Štefani javlja:

Sovražnik se neprehoma umika proti vzhodu. To je najznačilnejši dogodek teh dni na vzhodni fronti. Razbit od bliskovitih akcij nemških oklopnih divizij, pritiskan v svojih obrambnih položajih od italijanskih čet, ki dan za dnevom osvajajo najvažnejše točke, se skuša sovražnik rešiti na levi breg Dona.

Zmagovite osne sile ga vztrajno zasledujejo in ruske vojske nudijo sliko sovražnika na brezupnem begu. Imel sem nenadno srečo, da sem kot edini vojni poročevalec pristal na najbolj sprednjem letališču nekoliko desetkov kilometrov od Dona. Tako sem edini novinar, ki je tako daleč prodrl na ruski vzhod. Na krovu brze izvidnice sem sledil delovanju naših lovcev in podvigu nemških oklopnih sil. Ko sem pristal v Vorošilovgrad komaj dva dni po zasedbi mesta, sem nadaljeval polet proti vzhodu. Vojna, ki se razvija na tisoče kilometrov daljave, se iz zraka opazuje mnogo bolje nego na tleh. Na poletu se lahko ugotavlja, kako brezpomembne so bile ruske obrambne utrdbe, zgrajene pozimi. Topniške postojanke, strelski jarki, globoki jarki proti tankom niso niti za eno uro ustavile zmagovitega pohoda oklopnih in motoriziranih zaveznških divizij. Namestu razbitih mostov drže sedaj preko rek brzo sestavljeni mostovi na ladjah in zasledujoče sile so bežečemu sovražniku neprestano za petami, da ne more izvršiti vsega uničenja, ki ga ima v načrtu.

Videl sem vandalsko opustošenje na letališču v Vorošilovgradu in naravnost satanske zvijače, ki se jih Rusi poslužujejo, ko nastavljajo mine svojim zasledovalcem. To vse kaže zločinsko miselnost in zlobno premetenost, kajti nekoliko slučajno ubitih ne more šteti pri končni odločitvi vojne. Vsega vandalskega dela pa Rusi niso mogli dovršiti. Na letališču se vidijo jame, kamor bi morale biti položene mine, toda min ni. Nedaleč od Vorovšilovgrada smo videli nekoliko ruskih vlakov, ki so jih pogodile bombe nemških letal. Razbiti vagoni leže na nasipu, nekateri so še naloeni s topovi, z letalskimi motorji, toda vse to je sedaj uničeno. Nemški bombniki in lovci so noč in dan zasledovali neprijatelja ter ga obstreljevali s topovi in strojnicami. Nekoliko ur po umiku sovražnika se je na tem področju začelo živahno vrvenje. Priletelo je na stotine nemških letal in preskrbovalna služba že deluje brezhibno. Nove jate nemških letal že brne na drugo stran Dona, zadajajoč bežečemu sovražniku silne udarce. Tudi italijanska letala se takoj pridružijo napadalnim poletom. Z naravnost čudežno brzino dovažajo tromotorniki municijo in hrano za letalsko osebje.

S finskega bojišča

Helsinki, 27. julija s. Finsko vojno poročilo pravi: Finsko topništvo je na bojišču ob Karelijski ožini uspešno obstreljevalo in razpršilo oddelke in skupine sovjetskih pionirjev, pri čemer je poškodovalo utrjevalna dela v teku. V vzhodnem odseku bojišča v ožini Aunus je bil zavrnjen nočni sovražni napad. Na ostalih bojiščih nič posebnega. V letalskem spopadu nad ožino Aunus so finski lovci sestrelili brez lastnih izgub tri sovjetska izvidniška letala.

Razočaranje v Moskvi nad zavezniško Anglijo

Bern, 27. jul. d. Londonski dopisnik švicarskega lista »Neue Zürcher Zeitung« posnema vesti, ki jih objavljata angleška lista »Times« in »Manchester Guardian« iz Moskve o naraščajočem nerazpoloženju sovjetske javnosti proti svojim britanskim zaveznikom. Po teh poročilih poudarjajo v sovjetskih krogih, da je minilo že 8 tednov, odkar je bila v Londonu podpisana nova pogodba med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo, v kateri je Anglija direktno priznala potrebo po ustanovitvi tako zvane druge fronte v Evropi. V tem času pa se vprašanje obljubljene druge fronte, ki naj bi razbremenila vzhodno bojišče nemškega pritiska, še ni premaknilo z mrtve točke. V sovjetski javnosti se pojavlja zaradi zavlačevanja britanskih zaveznikov, kakor pravi dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« na osnovi informacij angleškega časopisja, zmerom večja razburjenost in nepotrpežljivost. In to razburjeno javno mnenje postaja zmeron važnejši činitelj v notranjepolitičnem položaju Sovjetske zveze. Po pričakovanju zboljšanja položaja, ki so ga gojili v Moskvi neposredno po sklenitvi nove sovjetsko-britanske pogodbe, se sedaj jasno izraža zelo neugodna reakcija tako v sovjetskih vojaških kakor tudi v industrijskih krogih.

Odmevi sovjetskih porazov

Rim, 27. jul. s. Vsi londonski nedeljski listi smatrajo položaj Sovjetske zveze za »alarmanten«. List »Daily Mail« piše, da so že sedaj posledice neprestanih nemških zmag mogočne. Iz Moskve neprestano pošiljajo vedno nove pozive za pomoč in sedaj zahtevajo celo že živila, toda vprašanje trgovskega brodovja igra pri vsem tem odločilno vlogo. Ameriško uradno priznanje, da so pomorske izgube v preteklem tednu hujše kakor kdajkoli od začetka vojne, potrjuje ogromne izgube zaveznikov na vseh oceanih sveta.

Madrid, 27. julija s. Zasedbo Rostova in zmagovito nemško prodiranje prikazujejo španski listi na vidnem mestu in z največjim poudarkom ter izvajajo v svojih komentarjih zaključek, da je položaj Rusije izredno težak, češ, da so se Timošenkove armade znašle v zelo kritični situaciji.

Glede Egipta opozarjajo isti listi na strateško važnost zasedbe zelenice Siva in poudarjajo, da pomeni navzočnost Italijanov na tej zelenici resno opozorilo za britansko vrhovno poveljništvo, ki mu Italijani lahko pripravijo še zelo bridka presenečenja.

Ankara, 27. jul. s. Nekateri turški listi opozarjajo na lažnivost sovjetske in anglosaške propagande v pretekli zimi glede na položaj na vzhodnem bojišču. Pri tem omenjajo vrsto sovjetskih poročil o neprestanih zmagah in sovjetske trditve, da so bili doseženi odločilni uspehi z izčrpanjem nemške vojne sile, tako da je bilo že splošno razširjeno mnenje, da si Nemčija ne bo upala pričeti nove ofenzive in da se bo kvečjemu omejila na kako krajevno akcijo, medtem ko bo sovjetska vojska podvzela pobudo za veliko poletno ofenzivo, ki bo dokončno pregnala oborožene sile osi iz Rusije. Temu naj bi seveda sledila še kazenska ekspedicija v srednjo Evropo in zasedba Berlina. Nasprotno pa sta pomlad in začetek poletja privedla nemške in zavezniške oborožene sile na Kerč in v Sevastopolj, medtem ko se vsa nadaljnja nemška ofenziva razvija z izredno naglico.

Rim, 27. jul. s. V pregledu položaja na vzhodnem bojišču piše znani angleški vojaški pisec polkovnik Liddel Hart med drugim:

Najhujše za Ruse niso toliko teritorialne izgube, ki so same posebej ogromne, temveč gospodarske in industrijske izgube. Znatne količine ruskih proizvodov ne bodo mogle več prihajati ruski vojski in ruskemu civilnemu prebivalstvu. Nad 50 milijonov Rusov je že za nemško bojno črto, kar pomeni veliko izgubo delovnih sil za Sovjetsko zvezo. Razen tega je Rusija izgubila polovico svoje težke industrije in svoje proizvodnje aluminija, medtem ko so najbogatejša poljedelska področja še v sovražnih rokah, tako da bo oskrba sovjetske vojske s hrano od dne do dne težja.

Onemogočeni ameriški transporti na Bližnji vzhod

Carigrad, 27. julija d. Že več ko tri tedne ne prihajajo v luke vzhodnega dela Sredozemskega morja nobene ladje z ameriškim blagom. V gospodarskih krogih Bližnjega vzhoda sodijo, da je izostanek ameriških pomorskih transportov treba spravljati v zvezo z zaporo Sueškega prekopa. S poučene strani se je zvedelo, da je zaradi težavnega vojaškega položaja britanskih sil v Egiptu Sueški prekop že mesec dni popolnoma zaprt za vse trgovske ladje, razen za parnike, ki prevažajo čete in vojne potrebščine. Dasi zapora Sueškega prekopa traja šele razmeroma malo časa, je vendar gospodarska škoda, ki je zaradi tega nastala v deželah Srednjega vzhoda, že sedaj zelo velika. Gospodarsko življenje je v mnogih panogah popolnoma zastalo. Naročeno in tudi že plačano ameriško blago, ki se potrebuje v raznih industrijskih panogah ter pri gradnjah, se od drugod ne more nadomestiti in tako so že mnoga podjetja morala ustaviti svoje poslovanje.

Novi zvezni tajniki

Rim, 27. julija s. Naredbeni list Nacionalne fašistične stranke poroča:

Duce je na predlog Tajnika stranke imenoval naslednje fašiste za zvezne tajnike federacij borbenih fašijev:

v Aquili Vittorija Mantija, vpisanega v stranki od 23. marca 1928 na drugem fašističnem naboru, topniškega poročnika, prostovoljca v vzhodni Afriki, Španiji in v sedanji vojni, odlikovanega s srebrno in bronasto kolajno ter z vojnim križcem za vojno hrabrost, vojnega ranjenca in doktorja prava, bivšega tajnika GUF-a v Reggio Calabria ter zveznega podtajnika v Bariju;

v Reggio Calabria Arduina Pascotta, vpisanega v stranko od l. 1935, topniškega poročnika, ranjenega in dvakratnega vojnega invalida, odlikovanega s srebrno kolajno za vojaško hrabrost in dvema vojnima križema za zasluge, prostovoljca v Španiji in v sedanji vojni, doktorja prava in političnih ter socialnih ved, publicista, bivšega dodeljenega zveznega podtajnika v Reggio Emilia in sedaj dodeljenega podtajnika v Nacionalnem direktoriju in šefa kulturne službe Nacionalne fašistične stranke;

v Rovigu Sergija troppiana, vpisanega v stranki od 21. aprila 1934, pehotnega poročnika, vojnega prostovoljca in borca v Španiji in sedanji vojni, odlikovanega z dvema srebrnima kolajnama za vojaško hrabrost, bivšega tajnika GUF-a v Veneziii.

Razen tega je Duce na predlog Tajnika stranke potrdil za zvezne tajnike: v Parmi Marija Macolo iz Venezije, v Veneziji Gustava Pivo iz Roviga, v Zari Paola Quarantotta iz Reggio Calabria.

Fašistična vzajemnost

Dejanje, ki dokazuje veliko vzajemnost med Fašisti, je dar dr. Campodonica, ki je o priliki svoje poroke z gdč. Nemčevo, poslal Zveznemu Tajniku 500 lir z naročilom, naj razpolaga z njimi po svoji uvidevnosti. Zvezni Tajnik je takoj nakazal vsoto v korist bojevnikom.

Ni navada Fašistov pisati slavospeve tovarišem, niti ob priliki radodarnih gest. S tem samo naglašamo spontanost darila, ki ima čisto značaj fašističnega temperamenta, kajti za Fašista ni popolnega veselja, ako radosti niso deležni tudi drugi tovariši.

Fašisti, ki so strnjeni v bolečini, v sovraštvu in v osveti, so radi združeni tudi v veselju, čeprav so njihovi čini po velikem delu anonimni.

Vsota, ki jo je Zvezni Tajnik nakazal bojevnikom, se pridružuje znatnim številkam, ki jih Narodna Fašistična Stranka daruje za moralno in gmotno pomoč italijanskim vojakom na raznih frontah.

Ta darila, izpremenjena v podpore, v obleke in v predmete vsakdanje praktične potrebe, dokazujejo vrlo vzajemnost italijanske notranje fronte z bojevniki. Vzajemnost se kaže vsak dan v tisočih primerih. Primer, ki ga navajamo, je eden izmed njih.

Obletnica smrti kralja Umberta I.

V sredo 29. t. m. ob obletnici smrti Nj. Vel. Kralja Umberta I. morajo vsa javna poslopja izobesiti zastave na pol droga.

Gospodarstvo

Razdelitev premoženja in dolgov bivše Jugoslavije

Dne 22. julija so predstavniki osmih držav, prevzemnic področja bivše Jugoslavije, podpisali v Berlinu pogodbo o premoženjsko-pravnih in finančnih vprašanjih bivše Jugoslavije. Pogodbo so podpisale naslednje države: Italija, ki je istočasno zastopala Albanijo in Črno goro, Nemčija, ki je zastopala tudi Srbijo, Madžarska, Hrvatska in Bolgarija. Za Italijo je pogodbo podpisal poslanik dr. Marchese Diana, za Nemčijo poslanik dr. Fabricius, za Bolgarijo poslanik Vačov, za Hrvatsko poslanik dr. Straznicky in za Madžarsko sekcijski šef dr. Sebestyen.

Medtem ko je po končani prvi svetovni vojni trajalo vrsto let, preden so se uredila finančno-pravna vprašanja med naslednstvenimi državami, je bila ureditev tega vprašanja po razpadu Jugoslavije naglo izvršena. Pogodba daje podlago za gospodarsko obnovo in za stabilno ureditev razmer na bivšem jugoslovanskem področju. Vse države pridobiteljice so interesirane, da se ta vprašanja zaradi ureditve stabilnih gopodarskih razmer čim prej rešijo. Pri tem ne gre samo za vprašanja razdelitve državnega dolga bivše Jugoslavije, temveč tudi za ureditev ostalih finančnih vprašanj, zlasti v zvezi s premoženjsko ureditvijo velikih centralnih denarnih zavodov in ustanov za socialno zavarovanje (Državna hipotekarna banka, Poštna hranilnica), ki so znaten del svojih sredstev naložili v državne papirje.

Pri pogajanjih je bil izločen pojm naslednstvene države, ki je igral važno vlogo ob razpadu avstro-ogrske monarhije in je bil že takrat sporn. V novi pogodbi ni naslednstvenih držav, temveč so le države pridobiteljice bivšega jugoslovanskega področja. Obveznosti bivše Jugoslavije torej ne pridejo avtomatično na posamezne naslednice, temveč se s pogodbo razdelijo med države-pridobiteljice področja.

Pogodba najprej določa, da preidejo obrati bivše jugoslovanske države, banovin itd., ki so bili 15. aprila 1941 na področju ene od držav pridobiteljic, z omenjenim dnem v last dotične države. Tudi posamezni obrati podjetij, pri katerih je bila udeležena jugoslovanska država, preidejo s 15. aprilom 1941 v last one države, na katere področju je bil dotični obrat 15. aprila 1941. Od terjatev bivše jugoslovanske države, ki izvirajo iz časa pred 15. aprilom 1941, preidejo hipotekarno zavarovane terjatve na državo pridobiteljico, v kateri se nahaja s hipoteko obremenjena nepremičnina. Običajne terjatve preidejo na državo, v kateri ima dotični dolžnik svoje bivališče. S temi določbami je postavljeno glede razdelitve premoženja bivše Jugoslavije v celoti teritorialno načelo.

Pri razdelitvi obveznosti bivše Jugoslavije je bilo uveljavljeno drugo načelo, in sicer načelo števila prebivalcev, kar velja zlasti za finančne obveznosti. Pri tem je deloma upoštevana gospodarska moč posameznih področij. Finančni dolgovi bivše Jugoslavije, ki obstojajo v obliki državnih obveznic ali ki nimajo oblike obveznic, se bodo obračunali stoodstotno preko obračunske blagajne, po ključu prevzetega števila prebivalcev. Ti dolgovi bivše Jugoslavije pa se bodo poravnali samo osebam, tvrdkam državi pridobiteljici. To načelo se nanaša tako na notranji kakor tudi na zunanji dolg bivše Jugoslavije. Ureditev se torej ne nanaša na obveznosti bivše Jugoslavije, pri katerih ima upnik svoje bivališče in svoj sedež izven področja držav pridobiteljic. Tako bo pretežni del notranjega dolga bivše Jugoslavije v višini okrog 30 in pol milijard dinarjev urejen po določbah pogodbe. Po pogodbi bodo urejene tudi obveznosti na podlagi obveznic zunanjega dolga bivše Jugoslavije (n. pr. Blairovo pos.), pri upnikih, ki imajo bivališča ali sedež na področju držav pridobiteljic.

V skladu s prevzetim številom prebivalcev odpadejo na posamezne države pridobiteljice po pogodbeno določenem ključu naslednji odstotki:

Italija, skupaj z Albanijo in Črno goro	8%
Nemčija	5%
Madžarska	8%
Bolgarija	8%
Hrvatska	42%
Srbija	29%

Državne obveznice bivše Jugoslavije se bodo preračunale na enotni tip po določenih načelih. V vseh državah pridobiteljicah so državni papirji ki jih je izdala bivša Jugoslavija že popisani, odnosno so jih morali lastniki deponirati. Ugotovitve teh popisov v posameznih državah tvorijo izhodišče za celotno postopanje. Kako se bodo v posamezni državi poravnale popisane odnosno deponirane državne obveznice bivše Jugoslavije, je stvar dotične države in to vprašanje ni enotno urejeno. Države pridobiteljice, ki bodo državne obveznice bivše Jugoslavije zamenjale za lastne obveznice, bodo zamenjane obveznice izročile skupni obračunski blagajni v Beogradu, kjer se bodo knjižile na račun kvote dotične države. Enak postopek je predviden za deleže posameznih držav pridobiteljic glede ostalih dolgov bivše Jugoslavije, ki ne obstojajo v obliki obveznic. Če s temi dobropisi ne bo pokrita kvota, bo morala dotična država primanjkljaj plačati skupni obračunski blagajni v gotovini ali pa z izročitvijo kratkoročnih lastnih obveznic, in sicer v korist onih držav pridobiteljic, pri katerih bodo dobropisi presegali kvoto. S pogodbo je urejeno tudi vprašanje upravnih dolgov bivše Jugoslavije. Upravne dolgove poravna ona država, na področju katere je imel dotični upnik 22. julija 1942 svoje bivališče ali svoj sedež.

Posebne določbe veljajo tudi za dobroimetja in dolgove bivše Jugoslavije pri državnih denarnih zavodih (Državni hipotekarni banki, Poštni hranilnici in Privilegirani agrarni banki). Tu je bilo določeno načelo, da se obveznosti in dolgovi bivše Jugoslavije pri teh zavodih najprej kompenzirajo, tako da se zmanjša celotni znesek dolga. Poseben postopek je predviden tudi za likvidacijo jugoslovanske Narodne banke.

Anglija pripravlja nova nasilja proti Indiji

Crippsove napovedi odločnih ukrepov angleške vlade proti Gandhijevim zahtevam

Rim, 27. jul. s. V pričakovanju sklepov vseindskega kongresa po znani resoluciji v Warthi, ki poziva Anglijo, na zapusti Indijo, se je britanskih krogov polastila huda nervoznost. To nervozo še povečujejo poročila iz Indije, ki pričajo o vedno večjem odobravanju Indijcev warthske resolucije. Sir Stafford Cripps, ki je po svojem neuspelem poslanstvu velno zatrjeval, da še niso zamrle vse nade za sporazum, in dokazoval, da je z glavnimi predstavniki Indijcev sklenil o priliki svojega bivanja v Indiji tajne dogovore, je bil prisiljen včeraj priznati popoln neuspeh svoje misije. V govoru po radiu, namenjenemu Zedinjenim državam, je ostro kritiziral Gandhija in se v kaj nejasnih besedah izrazil o Indiji za primer, če bi ne hotela osvojiti načel znanih vladnih britanskih predlogov, ki jih je, kakor znano, Indija odbila.

Stockholm, 27. jul. d. Anglija pripravlja novo nasilje nad Indijo, ki si hoče izvojevati svojo neodvisnost. Švedski listi javljajo iz Londona, da je imel sir Stafford Cripps v nedeljo zvečer na Zedinjene države naslovljen radijski govor, v katerem je napovedal nov korak Anglije v Indiji, ki naj predstavlja pričetek »nove faze angleške politike v Indiji«. Kakor javljajo švedski listi, je treba kot posebno značilno okoliščino v Chrippsovem snočnjem govoru podčrtati njegovo prošnjo za ameriško razumevanje in podporo pri ukrepih, ki jih namerava podvzeti Anglija v zatiranju indijskega pokreta za neodvisnost. Po vesteh švedskega časopisja bosta »trdota in odločnost nameravanih ukrepov z angleškega stališča v vsakem pogledu popolni«. Nadalje opozarjajo švedski listi tudi na dejstvo, da je britanski vojni kabinet izbral pozno Crippsa za osebo, ki naj izposluje naklonjenost Zedinjenih držav in pripravi teren za nameravane britanske ukrepe proti Indijcem. Nadalje podčrtavajo Crippsovo ugotovitev, da bi sleherno popuščanje Anglije proti Gandhijevim zahtevam v sedanjem trenutku dovedlo do kaosa v Indiji. V svojih komentarjih naglašajo švedski listi, da namerava angleška vlada poseči v indijske razmere »z obžalovanjem, toda s trdo in brezobzirno roko«, ako bi glavni odbor kongresne stranke odobril Gandhijevo protiangleško resolucijo in sprejel sklepe za njeno izvedbo. Crippsova svetohlinska teza je, da »Anglija že glede na svoje zaveznike v Ameriki in Kitajski, ne more Indije prepustiti same sebi, marveč jo mora izgraditi v oporišče za svoje operacije proti Japonski«. Ta Crippsova teza se iznaša vedno znova kot nekakšno predhodno opravičilo za najbolj brezobzirne angleške ukrepe v Indiji, čeprav celo več treznejših angleških listov svari vlado, naj ne napravi iz Gandhija indijskega narodnega mučenika. V posameznostih je Cripps v svojem pozivu po razumevanju Zedinjenih držav zmerom znova pogreval svojo staro frazo, da je bil vedno vnet prijatelj Indije in da je vedno podvzel najboljše, kar je mogel za dosego indijske svobode. Nadalje je omenjal svoje pomladansko potovanje v Indijo in v imenu britanske vlade Gandhiju dano ponudbo, da bo takoj po končani vojni Indija dobila popolno svobodo za ustvaritev svoje lastne vlade. Na to ponudbo je že ponovno razočarani Gandhi zahteval, da morajo Angleži Indijo izprazniti. Cripps je v svojem radijskem govoru dejal o tej upravičeni Gandhijevi zahtevi, da »nobena odgovorna vlada ne bi mogla izvršiti tega koraka in še posebno ne sredi vojne, ker bi to — seveda samo po Crippsovem prepričanju — moralo dovesti do kaosa, češ, da je sam Gandhi nedavno izjavil, da je za rešitev indijskega vprašanja anarhija edina možna pot. Nadalje je Cripps v svojem govoru označil Indijo kot »potreben in življenjsko važen del svetovne fronte proti silam osi, brez katerega Anglija ne bi mogla izpolniti svojih obveznosti proti svojemu ameriškemu in kitajskemu zavezniku«. Cripps je nadalje izdal angleški načrt, po katerem bi se morala Indija izgraditi v važno oporišče za skupne operacije zaveznikov proti Japoncem, in je svojo napoved novega nasilja nad Indijo zaključil z ugotovitvijo, da se indijsko vprašanje ne tiče samo Anglije, marveč je tudi za Zedinjene države in vse ostale zaveznike življenjskega interesa.

35 angleških bombnikov sestreljenih

Berlin, 27. jul. d. Davi so s pristojne vojaške strani v Berlinu objavili, da je nemška protiletalska obramba med napadom britanskega letalstva na Hamburg v noči na ponedeljek sestrelila 18 britanskih bombnikov.

Berlin, 27. jul. d. Dodatno k jutranjemu poročilu o napadu angleškega letalstva na Hamburg v noči na ponedeljek javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, da je bilo ob tem napadu sestreljenih vsega skupaj 35 britanskih bombnikov.

Berlin, 27 julija s. Iz vojaškega vira se doznava, da so se britanske izgube zaradi letalskih napadov nad Porenjem in Westfalijo v noči od 25. do 26. t. m. povzpele na 13 bombnikov. Zelo verjetno je nadalje uničenje treh drugih angleških letal, ki so jih sestrelili nemški nočni lovci.

Nemška letala nad Anglijo

Berlin, 27. jul. d. Oborožene izvidniške akcije nemških letal nad Anglijo so ugotovile, da je bila pri napadu nemškega letalstva na mesto Middlesborough v noči na nedeljo povzročena zelo velika škoda. Požari v vojaških in drugih gospodarskih središčih tega mesta še niso bili pogašeni, kakor so ugotovili nemški izvidniški letalci.

Ugrabljen ameriški novinar

Lizbona, 27 julija s Senzacijo dneva v New Yorku pomeni ugrabitev znanega novinarja Williama Grifitha, ki je napisal članek proti Churchillu Novinar Grifith pripada skupini 28 izolacijonistov, proti katerim je bilo uvedeno postopanje zaradi zločina agitacije proti Rooseveltovi vojni.

Razdeljevanje vina

Dne 1. avgusta stopi v veljavo novi način razdeljevanja kontingentiranega vina na upravičence. Po tem načinu bodo mogli nabavljati vino direktno pri producentih v pokrajini, ali pa pri dobaviteljih izven nje, vsi oni, ki so to v prejšnjih letih dokazano vršili. V to svrho jim bo izročena nakaznica z vpisano mesečno količino vina, ki jim pripada, na podlagi katere si bodo mogli dobaviti vino pri svojem prejšnjem trgovcu — dobavitelju.

Kot dokazilo, da so si v prejšnjih letih resnično nabavljali vino direktno pri producentih v pokrajini, ali pa pri dobaviteljih izven pokrajine, naredba določa potrdilo o plačani trošarini in spremno boleto. To dokazilo je poslati Sindikatu, Gosposvetska cesta 7, najkasneje do 31. t. m. Na dokaze, dospele pozneje, se za avgust ne bode moči ozirati. Ta dokazila bodo prišla v poštev šele za september.

Gospodarske vesti

= **Postavitev v obvezno civilno službo.** V »Službenem listu« z dne 25. t. m. so objavljene nadaljnje odločbe Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino, s katerimi se postavljajo v obvezno civilno službo naslednje tvrdke: **Združene papirnice Vevče, Goričane, Medvode d, d.** v Ljubljani; **Dukič & drug,** gradbeno podjetje v Ljubljani, in sicer za dela, prevzeta pri premogovniku Kočevje; **Rižarna,** družba z o. z. v Ljubljani, **Azienda Generale Italiana Petroli** v Ljubljani, in sicer za vsa podjetja s pravnimi učinki naredbe z dne 5. junija 1942-XX.

= **Nadrobna delitev skupnih zemljišč.** Po § 60. zakona z dne 26. oktobra 1887. je komisija za agrarne operacije v Ljubljani v izvršitev nadrobne delitve skupnih zemljišč oziroma ureditve užitkov in uprave na skupnih zemljiščih postavila pokrajinskega inspektorja Ivana Pokorna kot komisarja za agrarne operacije za 82 skupnih zemljišč, pokrajinskega svetnika dr. Roberta Maršiča pa kot komisarja za agrarne operacije za 20 skupnih zemljišč. Vložne številke teh zemljišč navaja razglas, objavljen v »Službenem listu« z dne 25. t. m. Z dnem objave stopijo v veljavo določila zakona z dne 26. oktobra 1887 glede pristojnosti oblastev, glede neposredno in posredno udeleženih, kakor tudi glede izjav, ki jih ti oddajajo, ali poravnav, ki jih sklenejo, naposled glede zavezanosti pravnih naslednikov, da morajo pripoznati zaradi izvršitve agrarne operacije ustvarjeni pravni položaj.

= **Italijansko - nemško sodelovanje pri pospeševanju kmetijstva.** Te dni je prispela v Nemčijo delegacija italijanskega gospodarskega ministrstva pod vodstvom predsednika italijanskega kmetijskega sveta prof. Mariania. Po oficielnem sprejemu v Monakovem je delegacija odpotovala v Regensburg, kjer so se pričeli razgovori o sodelovanju obeh prijateljskih držav na področju oskrbe s selekcioniranim semenom.

= **Spor zaradi sedeža družbe za sueški prekop.** Poročali smo že, da je družba za Sueški prekop zaradi znatno zmanjšanega ladijskega prometa skozi prekop zašla v finančne težave. Sedaj pa je prišlo še do spora med glavno direkcijo družbe v Parizu in direkcijo v Port Saidu. Velika Britanija izvaja pritisk na direkcijo družbe v Port Saidu in si prizadeva, da bi se ustanovila nova delniška družba odnosno da bi se direkcija v Port Saidu spremenila v samostojno družbo s sedežem v Aleksandriji. Glavna direkcija v Parizu pa proti temu odločno protestira. Odkar so prekinjeni diplomatski odnošaji med Egiptom in Francijo, je Velika Britanija prisilila direkcijo v Port Saidu, da je prekinila odnošaje z glavno direkcijo. Dejansko torej že obstojata dve družbi, stara s sedežem v Parizu, ki upravlja znaten portfelj vrednostnih papirjev in družba v Egiptu, ki ima le majhne dohodke od skrčenega prometa. Vojni dogodki v Libiji in Egiptu so zaenkrat preprečili načrt, da bi se direkcija preselila iz Port Saida v Aleksandrijo.

= **Ljubljanska kreditna banka** bo izplačevala s 1. avgustom 1942 stara dobroimetja kakor sledi: 1. vsem starim vlagateljem do L 50.000 se izplača nadaljnja 5% kvota na kapital; 2. vsem starim vlagateljem nad L 50.000 se izplača nadaljnja 3% kvota na kapital. Izplačila kvot se izvršijo od sedanjega salda po stanju vlog na dan 26. maja 1932, pri čemer se predčasno izvršena izplačila odbijejo. Po 30. septembru 1942 nedvignjene kvote se prenesejo na nove, vsak čas razpoložljive račune.

= **Obnova tobačne industrije v Ukrajini.** Iz Berlina poročajo, da je v zadnjem času pričela obratovati večina tobačnih tvornic v Ukrajini. Nedavno je bil vzpostavljen obrat tudi v največji tvornici cigaret na polotoku Krimu, ki izdeluje sedaj po 600.000 cigaret na dan za potrebe nemške vojske. Poleg tega so dobave tobaka iz krimskega polotoka v Nemčijo dosegle že več 100.000 kg.

= **Sintetična vanilija.** Poročali smo že, da so v Nemčiji pričeli izdelovati sintetično vanilijo, tako zvani vanilin, ki v polnem obsegu lahko nadomešča naravni proizvod in je verjetno, da bo ta sintetični proizvod po vojni izpodrinil naravno vanilijo. Tudi v Zedinjenih državah in Kanadi so pričeli izdelovati umetno vanilijo, čeprav imajo možnost uvoza naravne vanilije. V Nemčiji je bila sedaj ustanovljena posebna tvornica za izdelovanje vanilina, ki ji je nemški kemični koncern IG Farbenindustrie odstopil pravico do izdelovanja in ima na razpolago tudi izkušnje drugih tvrdk. Po celotni izgraditvi bo tvornica lahko krila vso evropsko potrebo vanilina. Umetno vanilijo izdelujejo iz lužila, ki ostane pri izdelovanju celuloze iz smrekovega lesa, medtem ko lužilo, ki ostane pri izdelovanju celuloze iz drugega lesa ni dovolj izdatno.

Oglasi v »Jutru« imajo vedno uspeh!

Stari ribji trg v Ljubljani

Ko Ljubljanica še ni bila regulirana, so ribiči in čolnarji sploh lahko pristajali sredi mesta, in sicer pri Mačku, kakor kaže stara slika s stopniščem in skromnim pristaniščem za čolne.

Ljubljana dobi posebno ribjo tržnico. Zato ni odveč, če se spomnimo, kje in kako so nekoč prodajali v našem mestu ribe. Teh ni manjkalo v prejšnjih časih Ljubljančanom. Ljubljanica in Sava s svojimi pritoki sta bili namreč zelo bogati rib in rakov. Povpraševanje po njih pa ni bilo posebno. Le za petke in večje poste so si boljše družine privoščile ribe in rake. Morske ribe niso v prejšnjih desetletjih iz prevoznih ozirov prihajale za Ljubljano v poštev, pa jih tudi treba ni bilo pri obilici domačih.

Ribiške „škatle"

Ribji trg je bil v Ribji ulici. Tja so vozili po vodi ob petkih in postnih dneh krakovski (trnovskih je bilo malo) ribiči žive ribe v svojih »škatlah«. Tako se zovejo kratki ribiški čolni. Delali so jih sami iz smrekovih desk. Če si jo je pa dal kdo narediti, ga ni veljala več ko 15 goldinarjev.

Škatle so dolge do 5 metrov in široke okrog 70 centimetrov. Kljun jim je majhen in prav malo upognjen. Škatle so lahko vodljive in zato za lov prav pripravne. Do 6 oseb se lahko vozi v škatli, a biti morajo pametni, da ne izgube ravnovesja. Pred kakim 20. leti je padel iz škatle in utonil ribič Sedej, ko je opit ribaril ob veliki vodi.

Pri ribolovu sedita v škatli navadno dva: eden vesla, drugi ravna z mrežami. Lovili so skoraj izključno s temi, z lovnicami, s stavami in s saki. Na trnkarjenje je malokdo mislil.

Pristanišče in ribji trg

Ob Ribiški ulici je bilo tudi ribiško pristanišče. Polne ribnjače (4—5) so imeli privezane ob čolnih. Iz ribnjač so nosili ribe na trg v z vodo napolnjenih pločevinastih kanglah. Na trgu je imel vsak ribič svoj prostor. Tržnine niso plačevali.

Poleg Krakovčanov so nosili na trg ribe tudi Posavci od Šmarne gore in Št. Jakoba. Ker so pa prinašali mrtve ribe, katere so ogledovali Ljubljančani z nezaupanjem, je bila njihova kupčija slaba. Vendar so se gledali Krakovčani in Posavci postrani.

Stanovski klic krakovskih ribičev je bil: uj! Z uj so pristajali, z uj so se domenili za kozarec vina, z uj so delili svojim protivnikom zaušnice.

Razen na trgu so prodajali ribe tudi po gostilnah in hišah, toda samo po naročilu. Krakovčan je bil preponosen, da bi ponujal svoje blago. Tudi ni rad videl, da so mu ogledovali plen, če se je pripeljal z lova. Pred radovednimi očmi ga je kaj hitro pokril z mrežo ali s čim drugim, kar mu je bilo pri roki.

Prodajali so ribe vseh vrst: sulce (teh so prodali največ pod roko), lipane, postrvi, ščuke, krape, mrene, menke in druge belice. Dokler ni bilo račje kuge, ni manjkalo na trgu tudi plemenitih rakov.

Tudi rakov je bilo obilo

Rake je imel stalno v zalogi Levec, čigar trgovina poljskih pridelkov je stala tam, kjer je zdaj Leustekova lekarna. Ta mož je še zdaj pri starih Dolenjcih v spominu, da jim je uničil ves češmin, ki ga je kupoval s koreninami. Žive rake je shranjeval v ribnjačah kar v Ljubljanici pod hišo. Tatov se ni bilo treba bati niti njemu niti Krakovčanom. Do svetovne vojne so puščali lahko polne ribnjače brez strahu v strugi. Ribje in račje tatvine iz ribnjač so se pričele šele s svetovno vojno.

Rake so lovili največ ponoči z bakljami. Navadno so se odpeljali na račji lov v eni škatli štirje: eden je vodil škatlo, drugi je svetil, ostala dva sta pobirala z brega rake. Bilo jih je toliko, da sta jih lahko nabrala na poti enega kilometra 3 do 4 škafe.

Z rakovicami (račjimi mrežami) so jih lovili le po zatonih in ribnikih.

Rib so pripeljali ribiči ob svojih dneh po nekaj sto kilogramov.

Tržnega nadzorstva ni bilo nobenega. Le na pobudo očeta slovenskega ribarstva prof. Franketa je pazil na predpisano mero in na lovni čas veseljak Rajmund Zevnik, ki je začel s tovarno žebljev v Komenskega ulici, a je nehal kot ribiški in lovski paznik. Za nadzorstvo ga je plačeval Kranjski ribarski odbor.

V pol ure sedem sulcev

Kako ribovite so bile še pred petdesetimi leti ljubljanske vode, naj priča to, da je ujel Krakovčan Kraljev Žane v Preserski vodi (del Ljubljanice ob Preserju) v pol ure na trnek 7 sulcev. Toda na kakšen trnek? Napravil si ga je iz kovinaste paličice starega dežnika, ga pripel na medeno žico, katero je privezal na konopljeno vrvico, to pa je privezal na primerno dolgo leskovko. Za vado je imel okrog 10 cm dolgega kliniča. Sulci so tehtali po 5—6 kg in so si bili podobni ko krajcar krajcarju.

Na enake trnke so lovili tudi drugi Kraljevi tovariši, če so trnkarili, kar jih pa ni posebno veselilo.

Danes je Ljubljanica nad mestom tako osirotela, da si naj po Žanetovih besedah ribič, ki ujame tam lepega sulca, zapiše to s kredo v dimnik.

Piškurja kot sulčjo vabo ribiči takrat sploh niso poznali. O tem sta jih poučila nekako pred štiridesetimi leti ljubljanski gostilničar Maček in trgovec Regoršek, katera so seznanili s sulčjo lovjo s piškurjem graški ribiči.

Mreže so si pletli Krakovčani sami. Mreževino so kupovali pri Schmittu pred magistratom.

Krakovski ribiči so lovili v Ljubljanici in pritokih od Mesarskega mosta do Preserja. Ribolov so jemali v najem do Lip od nemškega viteškega reda, od Lip naprej pa od škofije. Licence so veljale 15 do 20 goldinarjev.

Od početka so lovili ob vsej vodi. Pozneje so si jo razdelili na revirje. Nevoščljivosti niso poznali. Če so srečali kakega neupravičenega ribiča, so ga pustili pri miru.

Poznali so se največ po domačih imenih in prišvrkih. Ribič Novak n. pr. je bil znan samo kot Srebrnjak, ker je vedno požvenketaval v žepu s tolarji.

„Svete vojske" niso obrajtali

Razen starega Čižmana bi ne mogel biti noben krakovski ribič potrjen v sveto vojsko. Imeli so svoje gostilne. Izprva so zahajali na Krakovski nasip h Koglovšku, kjer se je reklo tudi pri Črnem angelu (hiša je imela v zidni vdolbini črnega angela). Ko pa je otvoril na sedanjem Cankarjevem nabrežju svojo gostilno Maček, ki je bil sam izvrsten ribič, so se pri njem veselili.

Ribičija je bila donosna. Od nje je živelo nekaj krakovskih družin pošteno in dobro.

Lovili so samo po enkrat na teden. Ne da bi jih k temu nagovarjala neka stanovska ali strokovna organizacija, so ribarili po naravnem razumu pametnega gospodarja enkrat na tem, drugič na drugem bregu, nikdar pa ne zaporedoma na isti progi. Zato se ni manjšalo ribje bogastvo.

Na umetno poribljavanje ni nikdo mislil in tudi ni bilo treba misliti.

Brezplačno so dobili od nemškega viteškega reda pas zemlje ob vodi od Gradaščice do mitnice ob Malem grabnu. Plačevati pa so morali davek. Nekaj te zemlje so dali v najem, nekaj so jo imeli za kopanje črvov in glist, ki so jih rabili pri lovu. Najemnino so si delili vsako leto na Mihajlevo pri Mačku. Delitev pa ni šla brez vpitja in prepira od rok. Za to so skrbeli na mizo romajoči bokali Mačkove kapljice.

V svetovni vojni je odšla večina ribičev na bojišče. Čižman, ki je ostal doma, ni bil voljan plačati za vse davek. Plačevati ga je pričelo mesto, ki si je pa tudi svet pridržalo.

Podkovanega karpa očitajo Krakovčanom zaradi škornja, ki so ga potegnili iz Gradaščice, ko so lovili ribe za trnovsko žegnanje.

Po mnenju krakovskih ribičev je uničila ribje bogastvo regulacija Ljubljanice. Močni curek odnaša ob veliki vodi pri odprti zatvornici na Špici za pleme dorasle ribe navzdol proti Fužinam in Vevčam. V stranskih vodah in jarkih, koder se vrši drst, pa zniža odpiranje zatvornice vodno gladino tako, da ostanejo mlade ribice na suhem in pogine naraščaj. Tudi novodobni pohlep po ribjem mesu in po lahkem zaslužku dela svoje.

Ribje žale in ribja steza

Novo tržnico imenujejo ribiči »Ribje Žale« — ime, ki značilno izraža sodbo o tej zgradbi.

Obenem z ribjo tržnico dobi Ljubljana še nekaj novega: ribjo stezo pri zatvornici pod Šentpetrskim mostom. Pojem ribja steza je mnogim Ljubljančanom neznan. Zato ga hočem razložiti.

Visoki jezovi, kakor n. pr. omenjena zatvornica, zabranjujejo ribam potovanje po vodi navzgor. Ribe se sicer lahko vržejo do 4 m iz vode, toda v splošnem jim delajo že nad meter visoki jezi težave z višino in jakostjo struje. Ker pa morajo potovati deloma, da pridejo do potrebne hrane, deloma, da se ognejo poplavam ob nižjem toku, največ pa zaradi drstišč v gornjem toku vode in v stranskih, manjših vodah, jim napravljajo v deželah, kjer upoštevajo gospodarski pomen ribarstva, umetne prehode čez ovire, ki jih postavlja industrija. Takih umetnih prehodov ali ribjih steza je več vrst. V glavnem temelje na tem, da se višina jeza razdeli na več stopnic, ki so za potujoče ribe prehodne, ali da se višina obide s položno napravo.

Doslej smo imeli blizu Ljubljane dve ribji stezi: pri jezu na Fužinah in pri slapu papirniške tovarne v Medvodah. Obe ribji stezi pa sta zanemarjeni.

Ko bi ne mogle ribe do drstišč, bi se ne izdrstile, zaradi česar bi izumirale. Ker se pa vrši drstno ali ženitovanjsko potovanje ribjih vrst v različnem času, mora biti ribja steza vse leto uporabna.

Dr. J. L.

Veliko tihotapstvo zlata iz Švice

Policija je zaplenila večjo količino dragocene kovine in valut

Varese, 27. julija

Na cesti blizu Luganskega jezera je finančna patrulja pred dnevi ustavila 36letnega ribiča Domenica Minea iz Favignane pri Trapaniju, ki je po svojem zadržanju vzbudil pozornost in sum. Patrulja je našla pri njem zavitek, v katerem je tovoril 2 palici čistega zlata v teži 2 kg. Ko so ga finančni stražniki povprašali, od kod ima zlato, ni znal dati zadovoljivega odgovora.

Na pobudo poveljstva finančne straže v Varesu je policija uvedla temeljito preiskavo, ki je kmalu odkrila široko razpleteno tihotapstvo zlata iz Ticinskega kantona v Švici v Italijo. Dva švicarska državljana, 43letni dr. Mario Torricelli, ki ima najeto tudi stanovanje v Milanu, in Giuseppe Reggazoni sta skupno z Marcom Vicelisijem iz Lugana najela Minea, da je prinašal zlato v palicah preko meje. Mineo je kot dober poznavalec krajevnih razmer redno potoval preko meje ob Luganskem jezeru in doslej mu je tudi zmerom uspelo, da je prenesel dragoceni tovor kljub gosti mreži finančnih in policijskih straž na obeh straneh. V Milan je zlato prinašala neka prodajalka rib in ga izročala nadaljnjemu posredovalcu. Zanimivo je, kako so si tihotapci drug drugemu potrjevali prejem zlata, o katerem, razume se, iz varnostnih razlogov niso smeli izdajati nobene pisane črke. Mož, ki je v Milanu prevzemal zlato, je prinašalki v potrdilo izročil bankovec, ki ga je bil poprej dobil od Reggazonija, ljudje, ki so k njemu prihajali po tovor, pa so se mu izkazovali s polovico nekega bančnega izkaza, katerega drugo polovico je za kontrolo imel.

Policija je pri milanskem posredniku našla še dva kilograma zlata, na stanovanju dr. Torricellija pa dva kilograma. Dr. Torricelliju in njegovim sodelavcem je policija razen tega zaplenila za okrog 300.000 lir italijanskih in tujih valut. Dr. Torricelli je vsega skupaj vtihotapil v Italijo 16 kg zlata, medtem ko je imel Reggazoni manj sreče: vtihotapil je vsega skupaj 5 kg, a 4 izmed njih mu je policija zaplenila.

Sueški prekop v nevarnosti

Z ozirom na kritičnost vojnega položaja v Afriki je postalo odprto vprašanje Egipta in Sredozemskega morja. Prav za prav, odkar je Italija šla v vojno, Sredozemsko morje ni več prehodna pot od zapada proti vzhodu. Odtlej osovinske podmornice in letala gospodarijo nad ožino Sicilija-Pantelleria-Tunis in zveza Gibraltar-Suez ne pomeni več toliko poti v Indijo, kolikor bolj, in sicer za vedno večje število ladij, pot na morsko dno. Drugo se ni moglo niti pričakovati in je bilo predvideno v načrtih osovinskih admiralitet že prej preden se je vojna začela; je v zvezi z načrtnim izvajanjem blokade proti Angliji, z uničevanjem angleškega in zavezniškega brodovja, z boji v Karibskem morju, s stalnimi borbami na Atlantiku, z vpadom Japoncev v Indijski ocean in končno z ofenzivo osi proti Egiptu. Vse to predstavlja zaokroženo celoto. Na široko zasnovana jeklena osovinska mreža vse bolj stiska sovražnika, da mu zdaj zdaj bije klin tudi pri Suezu, ki bo končno Indijo ločil od matične dežele. Prav za prav Suez danes ni več tako važen prehod in ne predstavlja pomembnega gospodarsko-geografskega pojma, vendar je postal pozornica borbe, ki bo po sodbi strokovnjakov odločala o usodi sveta.

Medtem ko mora danes parnik iz Liverpoola do Bombaya okoli Kapskega mesta prepluti 10.680 milj, je prej skozi Sueški kanal potreboval samo 6223 milj in je pri tem prihranil 42% poti in stroškov. Važnost Sueškega prekopa je vidnejša še bolj, če vzamemo črto London-Yokohama, ko znaša prihranek le 24% ali 3300 milj, kar odgovarja oddaljenosti iz Liverpoola do New Yorka. Pot od Liverpoola do Melbourna preko Sueza pomeni 8% prihranka, oziroma 870 milj, kar odgovarja razdalji med Gibraltarjem in Genovo.

Kako je londonska borza pazljivo presojala važnost prehoda skozi Sueški prekop se je najbolje videlo za časa abesinske vojne 1935-36 in španske državljanske vojne leta 1937. Za časa abesinske vojne je znašal prispevek za vojni riziko pri pomorskem zavarovanju v Sredozemskem morju preko Sueškega prekopa 60 penc za zavarovano vrednost 10 funtov, medtem ko je za isto vrednost na poti okoli Kapskega mesta bilo treba plačati samo 18 penc. Za časa španske vojne se je plačalo na progi od Gibraltarja do Malte za navadne ladje 120, za petrolejske ladje pa 240 penc, medtem ko je istočasno pri plovbi okoli Afrike bilo treba plačati samo 6 penc. Londonska borza je prav tako občutljivo reagirala tudi za časa monakovske krize leta 1938., ko je postavka zavarovanja v Sredozemlju dosegla velikansko število 100 šilingov ali, računajoč po prejšnjih enotah, 1200 penc, medtem ko se je za pot okoli Afrike plačalo samo 40 šilingov oziroma 480 penc.

To je bil razlog, da so ladje pred sedanjo vojno v vedno manjšem številu plule skozi Sueški prekop in se izogibale Sredozemskega morja, ker jim je bila ta pot predraga. Medtem ko je še leta 1931. na poti med Avstralijo in zapadno Evropo plulo manj kakor 40% ladij okoli Rta Dobre nade, je znašal ta odstotek v kasnejših letih 45%, za časa abesinske in španske vojne pa je presegel 50%, medtem ko je povprečje leta 1938. znašalo že 64.7%. Počasi je tako Sueški prekop nehal biti gospodarska pot Anglije, toda se je zato podvojila njegova vojaška vrednost, če ne računamo njegovega političnega pomena.

Sueški prekop je prehod, po katerem angleške vojne ladje prihajajo v vzhodni del Sredozemlja in se odtod vračajo. On je pot, po kateri lahko prihaja težko dobavljeni material iz Amerike na pomoč osmi in deveti angleški armadi na Bližnjem vzhodu. Po njem plovejo tudi one redke petrolejske ladje, ki polne mosulskega petroleja hite iz Haife. Končno je Sueški prehod izhodna vrata Sredozemskega morja, katerih ključe imajo v rokah Angleži, ki bi na vsak način hoteli preprečiti, da osovinske pomorske sile ne bi presekale življenjske poti skozi Perzijske zaliv proti Iranu. To je pot, po kateri anglosaški zavezniki pošiljajo svojo pomoč ruski vojski, ki ji je poverjena naloga, da za vsako ceno brani Kavkaz. Posest Sueškega prekopa je postala pojem gospostva nad Egiptom, ki je kot velik proizvajalec bombaža važen činitelj pri oskrbi kontinentalne Evrope. Čez Suez vodi pot iz Libije proti Palestini, Siriji, Mezopotamiji in Perziji in naprej v Indijo ter na Japonsko. Skozi prekop se pride do bogatih ležišč surovin v Prednji Aziji in lahko se reče, da je to danes glavna in neposredna pot, ki vodi do zmage.

Bilo bi nespametno misliti, da bo tudi po sijajnih osovinskih zmagah v libijski puščavi prodor proti Suezu lahek in hitro končan, ker bo treba še mnogo borbe, preden bo ta zmagoslavni pohod uspešno zaključen. Zelo velike so naravne težkoče in med njimi največja sam veletok Nil s svojimi številnimi prekopi in zapornicami, dalje široko in močvirno ustje Nila ter velike poplave, ki se lahko umetno povzroče z razrušenjem nilskih pregrad. Z ozirom na nedavno Churchillovo izjavo, da se bo borba vodila na življenje in smrt, pošiljajo Angleži na afriško bojišče ojačenja z drugih front, istočasno pa zadržujejo v Egiptu tudi ojačenja, ki so jih namenili za Indijo in Avstralijo. Spremenili so svoje strateške načrte v najneugodnejšem trenutku, ko so mislili, da bodo po tako dolgi defenzivi lahko končno tudi ofenzivno nastopili.

Osovinski vojaki opravljajo na egiptskih tleh težko delo v korist drugih front in svojih tovarišev po vsem svetu; še več, tudi svojih zaveznikov na Kitajskem, ker z boji v Egiptu zmanjšujejo pomoč, ki je Čangkajšku prihajala po vseh možnih poteh iz Amerike. Ako vzporedimo težkoče, ki jih imajo na tem bojišču Anglosasi, se lahko nadejamo hitre in odločilne zmage. Celih 65 dni potrebujejo ladje iz Amerike do Sueza, kamor morajo voziti toliko potrebno pomoč generalu Auchinleku. Kaj to pomeni, kažejo izkustva, ki so ugotovila, da potrebuje moderno opremljena divizija 15.000 mož za svojo stalno oskrbo 20.000 brutoregistrskih ton ladijskega prostora. V tem se najbolje zrcali teža, ki bi jo imela izguba Sueškega prekopa za Anglijo.

Po vročini in jasni nedelji se je nebo pooblačilo

Letošnja Anina nedelja je bila zelo vroča. Že zgodaj zjutraj je bilo nebo jasno, kakršno je potem ostalo ves dan in je sonce blagodejno razlivalo obilje svoje vroče zlate luči. Od jutrnjih ur dalje do večera so bila zasedena vsa kopališča. Polno je bilo tudi nagcev po vrtovih. Vsak si je pomagal kakor je vedel in znal, da se nasonci in obenem osveži s hladno vodo.

Toplomer je v nedeljo že zgodaj zjutraj zabeležil 15.6° C, čez dan pa je zraslo živo srebro spet enkrat na 31° C. To je za Ljubljano vsekakor prav znatna poletna vročina. Vendar pa moramo takoj pripomniti, da Anina nedelja v letošnjem, razmeroma vročem poletju ni bila doslej najbolj vroč dan. V tem pogledu še vedno drži rekord 10. julij, ko je bilo zjutraj prav tako 15.6, čez dan pa je živo srebro zraslo na 32° C.

Pretekli teden smo imeli nekaj dežja in nekaj izrednega hladu, nakar so spet sledili sončni dnevi. Prejšnjo nedeljo je bila jutrnja temperatura komaj 11.8° C, čez dan pa komaj 15.2° C. Preteklo sredo zjutraj je bilo 12.5° C in je še deževalo, potem pa se je začelo jasniti in v četrtek čez dan je doseglo živo srebro že 29.6° C. V petek in soboto kakor tudi še v nedeljo se je držala izredno čista vedrina in sonce je vsemogoče vabilo v senco in v vodo. Vse te dni so bile kopališča polno zasedena.

S ponedeljkom po malem nastopa vremenska izpremememba. Jutro je bilo še jasno in živo srebro je zarana beležilo 17.8° C, več kakor je znašala povprečna jutrnja temperatura ves pretekli teden. Nebo pa se je v teku dopoldneva močno pooblačilo, proti poldnevu pa se je sonce spet preborilo skozi oblake. Nastopila je soparica. Dež bi bil vrtu in polju spet potreben. Ali ga bomo v kratkem dobili, je pa pri letošnji precejšnji muhavosti neba težko prerokovati.

80 let ugledne žene

Danes praznuje v krogu družine svojega sina Janeza gospa Marija Kuharjeva redek praznik — 80letnico svojega rojstva. Slavljenki je tekla zibelka v zeleni Štajerski, ki jo je že v zgodnji mladosti zapustila. Poročila se je s pristno kranjsko grčo Antonom Kuharjem, komisarjem zavarovalnice

Dunav v Celju. Tu sta si postavila svoj prijeten dom in sta se jima rodila dva sina, od katerih je Janez ugleden ljubljanski obrtnik, povsod priljubljen zaradi svoje družabnosti in uslužnosti. Po smrti svojega moža je ga. Kuharjeva še nadalje živela v Celju in se je šele pred tremi leti preselila v Ljubljano skupaj s svojimi znamenitimi urami, ki jih je tako vneto zbiral in ljubil njen rajnki soprog. V Ciglarjevi ulici v Mostah, kjer se je naselila, živahna in z velikim optimizmom uživa večer svojega življenja. Ob častitljivem življenjskem jubileju želimo naši dolgoletni naročnici, Kuharjevi mami, še mnogo, mnogo zdravja, da bo z lahkoto prenašala tudi deveti križ, ki ga z današnjim dnem nalaga na svoje rame.

Nov baletni večer

Iz razgovora s koreografom inž. Golovinom

Kakšen spored bo obsegal baletni večer?

»‚Chopiniano', E. Dohnanyjevo baletno skladbo v treh slikah po libretu Arturja Schinitzlerja ‚Piretin pajčolan' in Borodinove ‚Polovske plese'.«

Ali so bile te točke že kdaj pri nas izvajane?

»Da. ‚Chopiniana in ‚Pieretin pajčolan' pred kakimi 20 leti, ‚Polovski plesi' pa v operi ‚Knez Igor'. Vendar pa so vse točke popolnoma na novo naštudirane, tako da bo njih uprizoritev popolnoma nova.

Kakšne Chopinove skladbe obsega »Chopiniana«?

»Navadno jo kombinirajo po potrebi in okusu iz njegovih najrazličnejših opusov; mi smo se poslužili teh, ki so nam bili na razpolago, ker smo imeli enotni material doma: Nocturne in Valse brillante, oba v es-duru. Če se ne motim, je instrumentacija Antona Balatke.«

Kakšna bo izvedba »Chopiniane«?

»Chopin zahteva po slogu klasično izvedbo. Njen cilj in namen je, dati plesu lepo formo, gojiti ples kot absolutni ples, t. j.: ne v programski oz. ilustrativni obliki. Namen klasike je, pričarati sliko in nastroj lepote. Človek, ki pride v gledališče, hoče pozabiti na realnost in se potopiti v nek drug, lepši svet. Čim bližja je v tem pogledu plesna oblika glasbeni, tem bolj doseže svoj namen.

Kaj nam prinese »Pieretin pajčolan«?

»Komponist Ernst v. Dohnany je po rodu Madžar. Njegova glasba se giblje v slogu impresionizma kot so dela: Glazunova, Čerepnina, Stravinskega i. t. d. Njegova glasba skuša v pričujočem primeru nakazati odrsko dogajanje. Libreto Arturja Schnitzlerja je napisan v realistični obliki. Baziran je na vzorcih starih baletov in uporablja velik ansambel. Ker pa je tak libreto za današnje pojme in zahteve nesodoben in premalo zanimiv, sem izluščil iz njega samo idejno osnovo. Vso nepotrebno realistično šaro sem odvrgel in prenesel vsebino v plastiko in v svet abstraktnega dogajanja. To je dalo možnost zgostiti dejanje in povečati učinek. Na vsak način pa pomeni uprizoritev tega baleta za naše glavne plesalce zrelostni izpit.«

Kakšna je vsebina?

»V kratkem tale: Med Pierotom in Piereto je nesrečna ljubezen, ker je Piereta vezana na Harlekina. Smrt Pierota in njen pri njem pozabljeni pajčolan, ki je last Harlekina (simbol njegove pravice do nje) so vzrok za dramo med njimi. Harlekin spozna Pieretino nezvestobo in jo zavrže. Piereta ob mrtvem Pierotu zblazni.

Ali je zahtevala Vaša zamisel izpremenjenega libreta kakšne bistvene spremembe v glasbi?

»Nikakršnih, vendar pa moram priznati, da ni bilo vedno lahko prilagoditi nekoliko spremenjeno dejanje glasbi, ki je, kot rečeno, močno ilustrativna in vezana na prvotni libreto.«

Ali bo nudil ta ples tudi v pogledu kostumov kaj novega? »Da. Načrte za zares zelo originalne in slikovite, ter obenem značajem dobro prilagojene kostume, je napravila Jela Vilfanova, diplomirana absolventka dunajske akademije za umetnostno obrt. Uporabila je za to priliko modernizirani slog Commedie del'arte, na njegovi osnovi pa je zamislila popolnoma svoje barvne kombinacije.«

Kaj nam poveste o izvedbi »Polovskih plesov«?

»Zanje služi po vsem svetu kot vzor Fokinova koreografija. Ima dve: Staro in novo. Pred leti, ko jo je napravil kot gost za svoj plesni večer Froman, se je poslužil stare Fokinove zamisli. Ko sem delal te plese za uprizoritev »Kneza Igorja«, sem jih napravil po lastni zamisli. Ti, ki jih bodo plesali sedaj, se oslanjajo na mojo prvotno idejo, a so popolnoma predelani.«

Kak je razdeljen baletni večer po slogu?

»Chopiniana je klasičnega značaja, pri njej prihaja predvsem baletna tehnika kot glavna do izraza. ‚Pieretin pajčolan« je plastika, ki zahteva predvsem izraza. ‚Polovski plesi, pa so karakterni in zahtevajo razen temperamenta tudi velik fizičen napor. Vsekakor pa bo prišla ravno pri vseh treh različnih slogih zmogljivost našega baleta do najboljše veljave.«

* * *

Baletni večer je naštudiral koreografsko **inž. P. Golovin.** On je že 18 let član naše Opere in je v tem času ustvaril veliko število koreografij za opero, opereto in samostojne plesne večere. Njegovo delo ceni vsak, kdor je imel v tem času priložnost videti plodove njegove domišljije in njegove realizacije. V tej zvezi imenujemo kot zadnji veliki uspeh Bakhanal v »Faustu«. — Njegovo najnovejše delo, ki ga je opravil z Baletnim večerom, pa je prav gotovo najzrelejša in umetniško najbolj prečutena zamisel.

V prvi vrsti pomeni predelava »Pierotnega pajčolana« zanj nov mejnik v ustvarjanju, h kateremu so mu pripomogli s svojim napredkom in marljivostjo vsi člani baleta, predvsem pa glavni solisti, na čelu jim naša odlična prva solistinja **Gizela Bravničarjeva,** nadalje kot gost **Maks Kürbos,** ki je začel svojo plesno pot v našem baletu, je nato študiral v inozemstvu in bil več let angažiran kot član Monte-Carlskega baleta, s katerim je prepotoval vso Evropo in nastopal tudi v Ameriki. V tekoči sezoni je bil angažiran kot solist na milanski Scali. V »Pieretinem pajčolanu« bo plesal Harlekina, v »Polovskih plesih« pa glavno moško vlogo Polovca. Njegova partnerica v teh plesih bo **Silva Japljeva,** naša karakterna solistka, v vlogi polovske deklice. — Vlogo Piereta v »Pajčolanu« bo podal **Drago Pogačar,** talentirani in ambiciozni plesalec, ki ima z njo zelo odgovorno in nelahko nalogo, v kateri bo lahko pokazal z drugimi solisti svoje tehnično in izrazno napredovanje. V kvartetu veseljakov bodo nastopile: A. Brcarjeva, M Buhova, S. Japljeva in A. Šuštaršičeva. V Chopiniani bo plesala sole naša klasična soloplesalka **Marta Remškarjeva.** — Večer je muzikalno pripravil in ga bo dirigiral **Demetrij Žebre,** ki bo z dirigiranjem te reprize dosegel v tekoči sezoni število 100 dirigiranih predstav.

Maša Slavčeva

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

241. Kateri pisemski znamki sta najdražji?

242. V čem je razlika med paro in plinom?

243. Kje ležijo Kanalski otoki?

•

244. Ahacelj in Behacelj na slikarski razstavi

Ahacelj je povabil Behaclja na ogled slikarske razstave, češ da se za kulturnega človeka spodobi ogledati si vsaj enkrat na leto najlepše proizvode slikarske umetnosti. »Kupiti pa si morava seveda tudi načrt,« je dejal Ahacelj, »da ne bova križem kražem dirjala po sobanah in si nekatere slike po dvakrat ogledala, drugih pa nikoli..«

Res sta si kupila načrt razstavnih prostorov, a ko si ga je Behacelj natančno ogledal, je ves vznemirjen menil, da pot po tem labirintu nikakor ne bo posebno

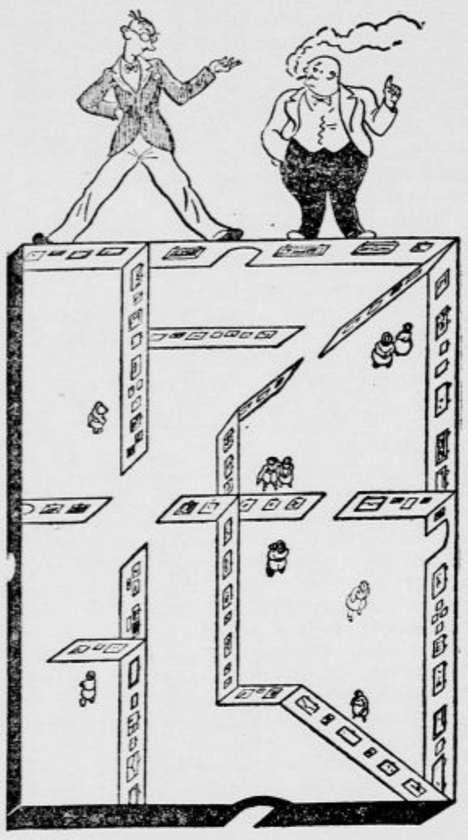

lahka stvar, zlasti še, ker so kar štiri vrata in človek tudi z najbistrejšo pametjo ne more presoditi, pri katerih naj prične, pri katerih naj konča ogledovanje.

»Najbolje bi bilo,« je dejal Behacelj, »da čuvaja povprašava za svet.« Ahacelj, ki je bil bistrejše pameti, pa ga je zavrnil, češ da ga bo že sam tako povedel, da ne bosta delala nepotrebne poti. In res je prijatelja tako spretno vodil po razstavi, da sta v enem samem obhodu pogledala vse slike, ne da bi se njuna pot križala ali pa da bi kakšen košček poti napravila dvakrat. Kako je šla njuna pot?

245. Evklidov problem

Evklidu, slavnemu starogrškemu mojstru geometrije, pripisujejo naslednji problem:

Mezeg in osel sta šla po poti, natovorjena s polnimi vrečami. Pod težkim tovorom je osel začel ječati. Mezeg je to opazil in mu je dejal: »Prijatelj, čemu stočeš in ječeš kakor kakšna deklica? Dvakrat toliko kakor ti bi nosil jaz, če bi mi dal eno vrečo. Če pa ti meni vzameš eno vrečo, bi nosila oba isto toliko vreč!«

Koliko vreč je bilo na oslovem hrbtu in koliko na mezgovem?

* * *

Rešitve nalog 26. t. m.

236. Potniško vozilo se imenuje omnibus, če ima vštevši sedež za vozača več nego 8 sedišč.

• 237. Konj nima obrvi.

238. Kvadratura kroga se imenuje tako računska določitev krogove ploščine, kakor tudi pretvoritev kroga s šestilom in ravnilom v ploščinsko enak kvadrat. Obeh teh nalog smo se že dotaknili z vprašanjem kvadrature mnogokotnika in določitve Ludolfovega števila. Ta naloga je zanimala matematike vseh vekov od Arhimeda, Hipokrata, ki je poskusil z lunicami

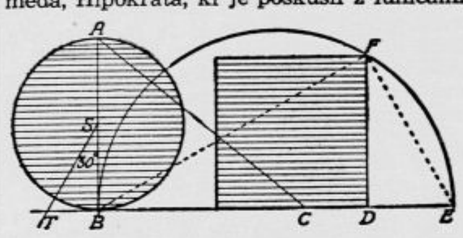

(glej nalogo št. 156.) in Hippiasa, ki je poskusil s pomočjo drugih krivulj, do novejše dobe. Lindemann je leta 1882. dokazal, da je geometrijska absolutno natančna pretvoritev v kvadrat nemogoča, kakor je zaradi transcendence Ludolfovega števila nemogoče absolutno natančno izračunati krogovo ploščino. Nagrade, ki so bile od znanstvenih ustanov za rešitev te naloge razpisane, se niso mogle razdeliti. Veliko pa je rešitev z ustrezno približnostjo. Najbolj je znana rešitev, ki jo je leta 1685. obelodanil jezuit Kohansky, matematik kralja Poljske. Njegova približnost gre do 0,00006 natančnejše vrednosti Ludolfovega števila. Ta približnost zadostuje za elementarno geometrijo, za načrtanje tetiv, sečnic (sekant) in dotikalnic (tangent), ki so enake danim lokom.

Kohanskega rešitev kaže slika. V danem krogu je narisan premer AB = 2r, v krajišču B je narisana dotikalnica (pravokotnica na premer AB). Iz krogovega središča S je narisan poltrak pod kotom 30^0 k premeru, da seče dotikalnico v točki T. Od točke T se na dotikalnico nanese TC = 3r in se točka C zveže s točko A. Daljica AC je po Kohanskem enaka polovici krožnice = r π.

Računaj takole: TB = x, potem je ST = 2x, iz trikotnika TBS lahko x izraziš z r in korenom od 3. Dalje je BC = 3r—x. Po Pitagorovem izreku izračunaš iz katet AB = 2r in BC = 3r—x hipotenuzo in dobiš, če vzameš koren od 3 = 1,732050875 ..., da je AC = r . 3,14153 ... Ker je π = 3,14159 ..., je približnost do 0,00006 Ludolfovega števila. Na sliki je zaradi primerjave narisan še ploščinsko enaki kvadrat. Ker je krogova ploščina enaka = $r^2 \pi$, je krog ploščinsko enak pravokotniku s stranicama r π in r. Nanesemo AC = BD in DE = r. Nad BE kot hipotenuzo narišemo polkrog in je višina DF tista, katere kvadrat je enak pravokotniku, ki ima odseka hipotenuze za svoji stranici. (Načrtanje je enako kot pri kvadraturi mnogokotnika, glej nalogo št. 228.) S tem je pretvoritev (kvadratura) z omenjeno približnostjo izvedena.

239. Če se vam ljubi izračunati.

Pod omenjenimi pogoji bi moralo človeštvo igrati okrog 50 let.

•

240. Križanka.

Vodoravno: 1. Atila v Emoni, 11. možak, 12. nakit, 13. ep, 14. vezela, 15. strojar, 17. Ibanez, 19. li (Li — litij), 20. kamin, 21. lipan, 23. Ana Karenina.

Navpično: 1. Amerika, 2. top, 3. Iž, 4. lastnik, 5. ak, 6. Enej, 7. Mazarin, 8. oker, 9. Nil, 10. Ita Rina, 14. voz (Mali in Veliki voz), 15. Sama, 16. rena, 18. ban, 19. lan, 21. le, 22. pi.

Rifornimento di un bombardiere notturno con bombe per un'azione su Malta — nočni bombnik si natovarja bombe za akcijo nad Malto.

Pejota

V maloštevilnih, kamenitih visokogorskih dolinah Mehike rase malo očitna kakteja, ki je šla med vsemi vrstnicami te rodbine svoja pota. Dočim se namreč ostale kakteje branijo z vidnim orožjem, s trni, si je izbrala ta edina zahrbtno orožje, strup. Rastlina je netrnata, kakšna dva centimetra visoka sivozelena krogla. Znanstveno ime ji je »Anhalonium Lewinii«, dočim jo Indijanci in Američani sploh imenujejo pejoto ali pejotl po mali vasi San Jose Peyote, kjer jo je dobiti najčešče. Domačini mečejo od te rastline korenine in dlakaste zgornje dele stran, tako da ostane le srednji del. Baš v tem srednjem delu tiči namreč največ tistega čudnega strupa, ki je imel nemalo »zasluge«, da so Američani na zadnje odpravili svoje prohibicijske zakone.

Starim Mehičanom je bila pejota s svojim strupom vred znana že dolga stoletja; telesni zdravnik Filipa II., Francisco Hernandez, ki je okrog 1570. po naročilu španske vlade proučeval mehiške zdravilne rastline, piše o njej: »Domačini je pripisujejo čudovite lastnosti. Tisti, ki jo uživajo, dobe božjo milost napovedovanja in vedo bodoče stvari v naprej kakor preroki«.

Kakor drugod vino, je v stari Mehiki pejota dvigala družabna veselja. V majhnih količinah daje uživanje te droge namreč občutek lahkote in veselja. Nekoč so jo Indijanci uživali na debelo, a danes se zanimajo bolj malo zanjo. Ljubši jim je alkohol, ki ga dobe povsod. Zasluga za to, da je uživanje pejote nazadovalo, pa gre tudi pokristjanjenju dežele. Ker je namreč mala kakteja po predstavah nekdanjih mehiških domačinov posredovala zveze z bogovi in takšne predstave niso bile v skladu z novim krščanskim naziranjem, je bilo treba navado pejotiranja odpraviti.

S tega stališča je bilo gotovo manj nevarno, da so se začeli Indijanci klanjati bogu Bakhu po evropski šegi. Iz nekega razloga je imel alkohol tudi lahek opravek s konkurenčno pijačo iz pejote. Alkoholna pijanost ima namreč za posledico mačka. Blaženosti pejotne pijanosti pa narava ne nudi v naprej, tako rekoč na kredit in si ta dolg poravna šele naslednji dan z neprijetnim glavobolom ter drugimi takšnimi občutki, temveč mora uživalec pejote svoje užitke najprvo plačati, potem jih je šele deležen. Maček gre pred pejotiranjem, kakor gre za alkoholiziranjem. Ker pa je treba več samopremagovanja, če hočeš do paradiža najprvo skozi vice, nego če stopiš neposredno vanj in vzameš posledice fatalistično nase, dajejo domačini danes alkoholu prednost, čeprav jim ta niti od daleč ne proži toliko užitkov kakor stara pejotna pijača.

Šele v devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je začela znanost resno baviti s pejoto. Kot učinkovite sestavine je Heffter v njej ugotovil štiri alkaloide (meskalin, anhalonidin, anhalonin in lofoforin). Najvažnejši med temi alkaloidi je tako po množini kakor po učinkovitosti meskalin, ki so ga pozneje začeli izdelovati tudi sintetsko, kar je omogočilo zanimive klinične poskuse.

Heidelberški profesor K. Beringer je izvršil takšne poskuse s tucati oseb, večinoma študenti medicine ter zdravniki, pri čemer je natančno zapisoval izjave omamljencev. Po majhnih količinah so mogle te poskusne osebe objektivno opazovati same sebe, a tudi v globlji pijanosti so bile sposobne odgovarjanja ter so se pozneje svojih prividov dobro spominjale. Beringer je njihove izjave podal v obsežni, zelo zanimivi knjigi. Neka poskusna oseba je n. pr. pripovedovala:

»Ogabni občutek pravkar minulih ur (namreč ur mačka) je izginil v trenu. Vse vidiš nenadno kakor v svežem jutru, v prelestnih barvah, kristalno čisto in neverjetno plastično. Če zapreš oči, se vrtijo pisana ognjena kolesa, se pretakajo veletoki barvne svetlobe kakor slapi in iskre, ki so čisti kakor najčistejši dragulji. Zdi se ti, da letijo naokrog in plavajo v zraku. Včasih je slišati glasbo, tako lepo, kakršna more biti glasba le v sanjah. Kmalu se pojavijo otipljivejši prividi in ti predvajajo čarobno lepe slike pred duševnimi očmi. To nenavadno stanje pijanosti spremlja nekakšna evforija, občutek blaženosti in obenem brezbrižnosti, obenem tudi občutek duševnega prekašanja vsega.«

Dr. H. Rémpp je iz opisov takšnih stanj potegnil sledeče zanimive zaključke: Mogoče je, da prinaša meskalinska pijanost človeka v nekih stadijih v odnošaje z mističnim doživljanjem. Tu bi bilo opozoriti, da so tudi mnogi verni mistiki uporabljali za dosego mističnega doživljanja pogostoma zunanje pripomočke, n. pr. post, bičanje. Opazovanje meskaliniziranih oseb kaže, da živi v človeku še danes sposobnost do mističnega doživljanja, čeprav podzavestno, in da je mogoče s primernim kemičnim ključem odpreti na novo duševne moči ter sposobnosti do doživljanja, ki so spale morda stoletja v podzavestnih ozadjih duše. Meskalin vodi človeško dušo v neki zgodnji, nejasni stadij mladosti. V meskalinski omami je vse zamaknjena ponazorelost v najpestrejših slikah. Pojmi in mišljenje ne motijo predanosti pestremu svetu pojavov.

Opazovanje pojavov v meskalinski omami pa nas vodijo po drugi strani do sklepanja, da imajo razodetja mistikov svoje izhodišče v funkcionalnih motnjah duševnosti, ki jih je mogoče s primernimi pripomočki vsekdar povzročiti in jih na ta način popolnoma sleči vsakega nadnaravnega značaja.

A čeprav so filozofske perspektive, ki se odpirajo s študijem meskalinske omame, zelo zanimive, ni imela pejota do danes skoraj nobene koristi za človeštvo. Nasprotno, človeštvo se je z meskalinom »obogatilo« z novim nevarnim mamilom, ki vodi po čestem uživanju do duševnih bolezni in neredko do samomora. Na jugu Zedinjenih držav je postalo meskaliziranje zlasti v letih prohibicije pravo zlo. Ob mehiški meji se je dogajala s to drogo, ki je po nekem čudnem naključju ni zadel ameriški zakon o mamilih, velikopotezna trgovina. Pejotov strup je bilo dobiti že za nekoliko centov. A že pred prepovedjo alkoholnih pijač se je kult pejote v južnih državah zelo razširil. Propagirali so ga vsakovrstni verski zanesenci in sektarji, ki so ga priporočali kot rešilno za duše in nadomestek za alkohol. Prišlo je tako daleč, da so ustanavljali celo pejotne cerkve ter jih proglašali za nacionalno ameriške cerkve. V borbi proti prohibicijskim zakonom so navajali kot argument tudi zlorabo s pejoto, ki se je brzo širila. Ko so prohibicijske zakone odpravili, je čudežna kakteja izgubila končno mnogo svojega pomena kar je bilo prej živilu z mačkom v naprej pač samo pričakovati.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

PRI ZDRAVNIKU

Bolnica: Gospod doktor, rekli ste mi, naj pokažem jezik, zdaj ga pa sploh ne pogledate.

— Da, je že v redu tako. Hotel sem namreč napisati recept.

*

Avtor je napisal novo dramo in jo predložil založniku. Ta je prišel s posebnim predlogom: »Bolje bi bilo, če bi dali junakinji v zadnjem dejanju umreti od strela.«

»Zakaj?«

»Zato, da bi se občinstvo zbudilo...«

*

NEPRAKTIČEN DEČEK

Mimoidoči jokajočemu dečku:

— Zakaj pa tako tuliš?

— Ker sem izgubil liro.

— Ne bodi žalosten. Evo ti druge... Zakaj pa še vedno jokaš?

— U—u—u—u... ker nisem rekel, da sem jih izgubil deset.

ANEKDOTA

Mark Tvain se je seznanil z znamenitim klavirskim virtuozom, ki je hotel vedeti, kako mu kaj klavir ugaja.

»Imenitno,« je odgovoril humorist. »Klavir visoko cenim, ker mi je ob neki priliki rešil življenje.«

»Kako to?«

»Ko sem bil majhen, je v mojem rojstnem kraju nastala velika poplava, tako da je voda segla v prvo nadstropje, kjer smo stanovali. Moj oče se je popel na omaro in na tej plavajoči omari si je rešil življenje.«

»A vi?«

»Jaz sem ga spremljal na klavirju...«

VSAK DAN ENA

»Kam sem neki dal svoje nalivno pero?«

»Saj ste mi ga vtaknili vendar pod pazduho, gospod doktor!«

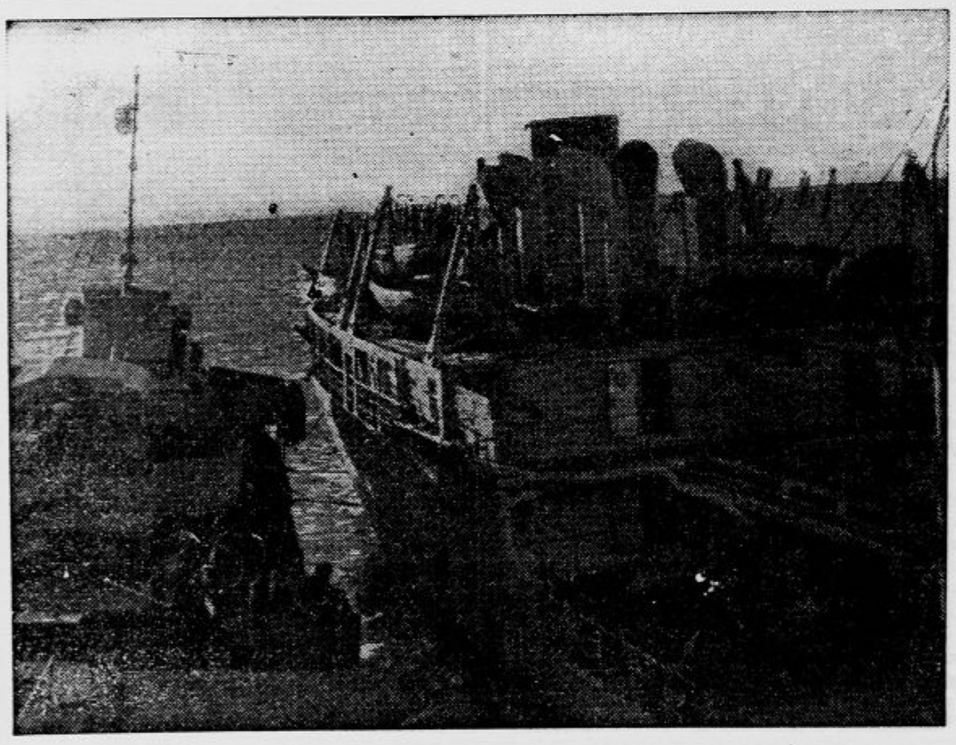

Rifornimento di nafta fatta da una nostra nave appoggio ad una unità della Marina in alto mare — Preskrbovanje z nafto s strani pomožne ladje neki edinici italijanske mornarice na visokem morju

KULTURNI PREGLED

Ing. C. Jegliš

Na rešeto!

I.

V slovenskih kmetijskih člankih nahajamo čedalje več strokovnih izrazov, ki kažejo, da se nekateri pisci zelo malo brigajo za točnost in jasnost strokovne besede. Tako nastaja zmeda v pojmovanju strokovnih označb in od dneva v dan se bolj pogosto čujejo želje, da bi tudi kmetijske stroke začele urejevati svojo terminologijo. Za ta namen je pa treba izbirati in zbirati strokovne besede, ki jih kmetijski pisci že rabijo, pri vsaki besedi preiskati njen pomen in pretehtati njeno dosedanjo veljavo; jasnim pojmom morajo ustrezati jasne besede in vsak izraz je treba strokovno in jezikovno prečistiti. V kmetijstvu imamo že od zdavnaj mnogo preprostih in domačih, toda jasnih slovenskih besed in izrazov, ki lahko točno označujejo tudi nekatere občutljive strokovne pojme. Koliko živih, lepih in nazornih besed je zbranih v Brezniku, ki jih pa naši kmetijski pisci tako poredko rabijo in skorajda ne poznajo. Marsikdaj je pa treba po naše izoblikovati še nove strokovne pojme, ustvariti nove besede, ki jih napredujoče kmetijske vede nujno potrebujejo.

Dr. M. Černič je v svojem »Vejališču za strokovno besedje in izrazje« povedal naravnost iz svojih izkušenj: »Slovenščina ima mnogo besed, ki jim narod daje isti pomen, strokovnjak pa jih mora ločiti, ker za različne pojme potrebuje različne oznake. Pred pol stoletjem, ko je Pleteršnik zbiral besede in izraze za svoj slovar, je bilo marsikaj drugače kot danes«. Sicer pa tudi Pleteršnik opozarja v svojih Pripomnjah, da je slovar le hramba za jezikovno blago — iz njega morajo pisci za svoje stroke **pametno jemati.** »Besednjak je zatočišče, kamor se zateče človek prav tedaj, ko je v svojem znanju negotov, ko mu nekje nečesa manjka. Vsak besednjak pa je nepopoln — jezik sam je v večnem razvoju, njegov razvoj ni in ne more biti nikdar dokončan pa tudi stroke se stalno razvijajo, njihove oznake niso in ne morejo biti dokončne, pa četudi se zdi, da so za določen čas. Tako se dogaja, da najdemo včasih v besednjaku vse mogoče stvari, le tistega ne, kar iščemo, kar trenutno potrebujemo.« (Černič.) In prof. Ramovš nas opominja: »Jezika ne delajo jezikoslovci, marveč človek, kadar ga nuja v to prisili, da hoče in mora svojo misel tako izraziti, kakor želi, da bi bila sprejeta«.

Prav je, da se spomnimo na ta opozorila tudi pri kmetijskem pisanju. Neugodna in nerodna stvar je namreč to, da nimajo vsi, ki hočejo pisati in pišejo, dovolj razvitega jezikovnega čuta. Zato moramo tu in tam v kmetijskih člankih poslušati kaj čudno strokovno slovenščino, ki marsikoga skorajda pohujšuje. Ne bi torej bilo odveč, če bi naši jezikoslovci kdaj pa kdaj posebej rešetal in vejali tudi naše kmetijsko besedje in izrazje ter nas opomnili, kaj je napak in kaj je prav. Pleve odstranjevati je hvaležno delo zlasti danes, ko vsi naši časopisi čuda mnogo pišejo o kmetijskih vprašanjih in ljudje tudi čuda mnogo bero.

*

Primeri, ki jih navajam v naslednjih odstavkih, naj bodo le pobuda za delo, ki nas čaka. Ne bi hotel z njimi nikomur nič očitati; vsi vemo, kako hitro morajo pisati n. pr. uredniki dnevnih časopisov. Dokazujejo pa takšni primeri, koliko plevela se že bohoti na zelenem polju kmetijske slovenščine in kako se čedalje bolj grmadi zmeda napačnih, nejasnih ali nedognanih pojmov; dokazujejo, kako je važno, da bi tudi kmetijski pisci premislili in pretehtali vsako strokovno besedo, preden jo zapišejo, zlasti pa one izraze, s katerimi hočejo pojasniti in vpeljati nove ali manj znane strokovne pojme.

Pred kratkim sem opazil v neekm listu naslov **»Oljarice v Srbiji in Hrvatski«.** Toda članek je poročal le o letini (pridelku) sončnic, soje, lanu in polobnih rastlin, od katerih se dobiva olje. Kaj je oljarica? Oljarica je ženska, ki olje izdeluje ali z oljem kupčuje. Oljnim rastlinam, ki njih seme obdelujemo za olje in ki so torej oljevite, pa moramo reči **oljnice.** Nekaj drugega so pa **oljčnice.** Te so botanična družina, ki je dobila svoj naziv po oljki in v katero prištevamo poleg oljke tudi take rastlinske vrste, ki niso oljevite, n. pr. jesen, španski bezeg, forsitijo, kalino ali kosteniko (kostanjičevje) i. dr.

Nekateri pisci že dlje posnemajo tudi za žita hrvaške **»žitarice«.** Toda naš narod govori: žito dobro kaže; ali **žito** je poleglo itd. — s tem pa ima v mislih gotovo tudi **žitne rastline.** Ostanimo torej pri žitih, žitarice naj pa z njimi le kupčujejo!

Prav tako se mi zdi **»zeljarica«** neprimeren naziv za muho, ki dela škodo na zelju. Razlikovati je tudi treba mušico (majhno muho) od **mešice** (Mücke).

Žito se žanje (s srpom), to vemo vsi. Nismo pa še vedeli za **žetev krompirja, fižola, pese, zelja, korenja,** dokler nam niso tega povedali nepismeni pisci, ki znajo nemško Kartoffelernte, Rübenernte itd. točno prestavljati na slovensko. Morda bo kdo kdaj začel strašiti z »žetvijo« še naše jablane in hruške? So pa te »žetve« težki nauki za preproste slovenske kmete, ki krompir izkopavajo, fižol in razne korenčnice (korenstvo) pulijo, pukajo, stročji fižol obtrgavajo, zelje sekajo ali podrežejo koruzi storže krhajo, obtrgavajo, sadje obirajo itd.

Nerodno je govorjenje, da je treba »zemljo prisipati k steblu krompirjeve rastline«; naš kmečki človek, ki jasno gleda in zna povedati, kar vidi, nazorno, pravi s preprosto slikovitostjo, da krompirju in drugim rastlinam stebla z zemljo **ogrinjamo** in **ogrnemo.**

*

Nekdo je napisal za kmeta dobrohoten nasvet, naj o pravem času, preden bo krompir spravil, svoje **krompirišče** temeljito očisti in uredi, zlasti pa naj »krompirišče« v kletnih prostorih zažvepla in prezrači. Ta pismouk je namreč imel v misli **krompirnico,** t. j. **shrambo, kamor spravimo krompir za čez zimo (klet ali pa zasipnico na prostem). Toda krompirišče je njiva, kjer je krompir rastel; ali pa podzemski del krompirjeve rastline (skupina vseh gomoljev ene rastline); v Pleteršniku se pa označuje s »krompiriščem« tudi krompirjevka, krompirjevina.**

Drugi spet je vzdel vrtnim zelenjadnicam, ol katerih uživamo mesnate plodove (paradižnik, paprika, jajčevec, kumara, buče), priimek **»plodnice«. Toda to so plodovke! Plodnica je pa, kakor pove vsaka šolska botanika, bistven organ rastlinskega cveta, lahko je pa tudi plodnica-maternica.**

Drobne kumarice uporabljamo za vlaganje v kis, iz njih napravljajo kuharice tudi okusno **kumarično** omako. Rastlina se pa zove kumarica in tudi plodove imenujemo kumare. Ne bomo torej rekli: kumarični list — ampak: **kumarni** ali kumarov list. Ali pa: pravilno je **kumarni** mozaik in **kumarni** virus, ne pa kumarični virus, ker so to virusno obolenje (virozna bolezen) pojavlja na vsej rastlini in celo na paradižnikovih listih, ne pa na kumaricah.

Podobno kot o **virusnih** obolenjih lahko govorimo tudi o **humusnih** snoveh, o humusni kislini itd. Humus, ta črni vrtnarjev čudodelnik, povzroča nekaterim piscem takisto kaj neprijetne težave. Zemlji, ki je bogata humusa, lahko rečemo, da je **humozna.** Takisto je pravilno: **humusne** sestavine vrtne prsti, **humusova** barva je črnikasta. Moramo pa reči: **humusna prst** in ne »humusova« prst — kajti šele sprstenele organske snovi imenujemo humus (čeprav sicer govorimo tudi o »nezrelem humusu«). »Humusna prst« je torej nekaj drugega kot »humozna prst«, ki ima v sebi lahko še dobršen del peska ali gline.

Humus si prideluje vrtnar na kompostišču. Iz zmesnega gnoja (komposta) nastane kompostnica, ki je zelo humozna, včasi celó sama humusna prst. Beseda **kompóstnica** je izpeljana na isti način kot **gnojnica** od gnoja. Ne bi pa bila odveč še nova beseda **gnojevka.** Navadna gnojnica iz hlevov je pomešana s scalino (scalnico). Vrtnarji si pa često sami napravljajo »umetno gnojnico«: v jami ali posodi zmešajo z vodo zrelega živalskega gnoja ali zagnojene šote ali morda samih kurjekov, ta gnojna brozga mora nekaj časa zoreti in včasih ji dodajo še malenkost gnojil. To bi torej bila »gnojevka«.

Kangli, ki z njo zalivamo rastlinam, pravimo **škropilnica** ali **zalivača. Škropilnik** je pa stroj (z razpršilnikom) za škrop-

Kronika

* **General Gariboldi vrhovni poveljnik italijanskih čet na vzhodu.** »Corriere della Sera« poroča, da je bil general Gariboldi imenovan za vrhovnega poveljnika italijanske armade na vzhodni fronti. General Gariboldi je bil od februarja do julija lani generalni guverner Libije in vrhovni poveljnik italijanskih čet v Severni Afriki.

* **Redka poročna svečanost v Capodistrii.** V soboto dopoldne sta v katedrali v Capodistrii sklenila zakon znani borec in vojni invalid Giorgio Cobolli in gdč. Eugenia Lonza. Mašo in poročni obred je opravil mons. dr. Marussi, na koru pa je sodeloval orkester pod vodstvom maestra Milossija. Ženinu je bil za pričo predsednik invalidske organizacije Delcroix, v cerkvi pa so bili navzočni poleg množice občinstva številni predstavniki Vojske, uprave in fašističnih organizacij. Med darili, ki sta jih novoporočenca prejela od vseh strani, sta bili tudi fotografiji Kralja-Cesarja in Duceja z lastnoročnim posvetilom. Brzojavno je ženinu in nevesti čestital tudi Viscki Komisar Ljubljanske pokrajine Eksc. Grazioli.

* **Novi grobovi.** Za vedno je zatisnil oči v starosti 56 let g. **Karel Franzot.** Zapušča soprogo, tri sinove in drugo sorodstvo. K večnemu počitku ga bodo spremili v sredo ob pol 15. iz kapelice sv. Petra na Žalah k Sv. Križu. — Za vedno je zapustil svojo soprogo in sinčka čevljarski pomočnik g. **Herman Ogrinc.** Svoje zadnje počivališče je našel na viškem pokopališču. — V Novem našel na viškemu pokopališču. — Pokojnim blag spomin, žalujočim svojcem pa naše iskreno sožalje!

* **Smrt uglednega novinarja.** V Rimu je umrl znani novinar Gaetano Campanile Mancini. Po gimnazijskih študijah si je na univerzi pridobil filozofsko in pravniško diplomo, nato pa je vstopil v uredništvo dnevnika »Mattino« v Napoliju. Pozneje je bil dopisnik raznih listov iz Rima, nekaj časa pa je bil tudi urednik »Tribune«. Od leta 1924. do 1927. je bil član tiskovnega urada pri Predsedstvu vlade. Uspešno se je uveljavil tudi kot pisec komedij in filmskih besedil.

* **Indijci v italijanski armadi.** Z merodajnega mesta je bilo sporočeno, da je bilo gotovo število indijskih vojakov, ki so jih v severni Afriki ujele osne čete, izpuščenih na svobodo in zapriseženih na italijansko zastavo. Indijci so kot prostovoljci uvrščeni v italijansko armado in imajo vse pravice in dolžnosti italijanskih vojakov. Oblečeni so v posebne uniforme in se v prostih urah neovirano sprehajajo po Rimu kakor drugi vojaki. Spočetka so Rimljani z začudenjem gledali nove vojake, zdaj pa so se nanje privadili. Sodelovanje indijskih vojakov v italijanski armadi je nov dokaz prijateljstva med fašistično Italijo in narodno zavedno Indijo.

* **Strašna smrt s skokom iz vlaka.** Na železniški progi blizu Firenze je z brzega tovornega vlaka, ki je bil v polnem diru, skočil neki potnik in je ves razmesarjen obležal kraj tira. Preiskava je ugotovila, da gre za vojaka-rekonvalescenta, ki je odhajal domov na daljši dopust. Ker na odholni postaji ni imel potniškega vlaka pri roki, se je vtihotapil v tovorni vlak, da bi bil čim prej doma. Ko je pa vlak vozil mimo domačega kraja, je obupan opazil, da se ne ustavi, in je tvegal smrtni skok.

* **Smrtna obsodba zaradi zlorabe uradne oblasti.** Posebno sodišče na Dunaju je 47-letnega Otta Polta zaradi zlorabe uradne oblasti kot ljudskega škodljivca obsodilo na smrt. Polt je od februarja do maja letos kot nadzorni uradnik vojne pošte na Dunaju poneveril 70 vojnih pošiljk in je njih vsebino porabil zase.

* **Smrtne obsodbe.** Pred posebnim sodiščem v Gradcu je bil obsojen na smrt 36 letni Franc Beronik iz Slivnice pri Mariboru. V bližini Voitsberga je bil napadel dve ženski na samoti, ju podrl in davil. Po golen naključju sta se ga ženski rešili. Nadalje je bila obsojena na smrt 28letna Berta Eberhardtova iz Nemške Bistrice, ki je bila že večkrat kaznovana zaradi tatvin in je zadnji čas, odkar je prestala triletno ječo, spet izvršila blizu 70 tatvin.

* **Pogrešana planinca.** Preteklo soboto se je podal Jožef Gros s svojo spremljevalko v planine z namenom, da prepleza vzhodno steno Watzmanna. Plezalca pa ob določenem času nista bila v koči, kjer sta se najavila, in manjka za njima vsaka sled.

* **V postelji jo je ubila strela.** Nedavno noč je nad zapadno Prusijo divjala huda nevihta. Strela je treščila v neko domačijo in ubila 21letno gospodarjevo hčerko. Star pregovor sicer pravi, da je človek v postelji najbolj varen pred strelo. V sedanji vojni pa je celo še ta pregovor postavljen na glavo.

IZ LJUBLJANE

u— **Prva letošnja žrtev Ljubljanice.** Nedelja, kakršna je bila včeraj, ni čuda, da je izvabila na bregove Ljubljanice in Gruberjevega prekopa na tisoče kopalcev. Kamor je človek pogledal, je videl brezskrbno mladino, vmes pa tudi precej starejših sonca in odmora potrebnih ljudi. Vedro razpoloženje pa je kopalce brž minilo, ko se je ob vsem Gruberjevem prekopu zvedelo o smrtni nesreči 18letnega posestnikovega sina Antona Jerasa iz Most. V vodi je fant nenadno začel klicati na pomoč; ker pa je bil dober plavalec so v začetku navzočni mislili, da se šali. Ko se je v resnici začel potapljati, ga je šel eden njegovih tovarišev reševat, toda Jeras se ga je tako tesno oprijel okoli pasu, da se je rešilec iz trdnega objema komaj rešil, Jeras pa je tedaj izginil pod vodo. Bližnji kopalci so ga po nekaj minutah potegnili iz vode in ga z umetnim dihanjem skušali obuditi k življenju. Bilo pa je zaman. Zdravnik, ki je prihitel na kraj nesreče, je ugotovil, da je Jeras izdihnil že v vodi, ker mu je voda prišla v pljuča. — Še dvema kopalcema je pretila nevarnost, da najdeta prezgodnjo smrt v vodi. Iz Ljubljanice so rešili neko gospodično, ki se je že potapljala, ter 5letnega otročička, ki je zašel v pregloboko vodo in je tudi že napravil nekaj globokih požirkov.

u— **S travo porasli hodniki** so večkrat razburjali preveč natančne Ljubljančane, da smo morali pogosto čitati pritožbe, kako mestno cestno nadzorstvo zanemarja red po mestu. Časi so se pa spremenili in že smo brali, kakšna dobrota je trava na hodnikih, ker je odlična krma za zajce in druge male živali. Mestni tehnični oddelek je tuli že večkrat razmotrival vprašanje, če je cesto, poraslo s travo, treba smatrati za neurejeno, vendar je pa odločil, da v načelu take ceste nikakor niso neurejene, saj so pač nekatere ceste na periferiji preširoke za promet, pri tem pa bolj ustrezajo higienskim razmeram kot n. pr. ozke ulice v središču mesta. V ugodnejših razmerah bodo take za promet preširoke ulice obrobljene z zelenimi tratami, zožene s kolesarskimi potmi itd. Z estetske strani je gotovo lepši pogled na ozke zelene preproge ob cestah kot na puste ceste brez zelenega okrasa. Ker se pa sedaj prav znaten del mestnega prebivalstva peča z rejo malih živali, ima mestno cestno nadzorstvo gotovo tudi pri tem vprašanju večino razsodnega prebivalstva na svoji strani, da naj pusti kolikor mogoče več zelenih robov zlasti ob širokih cestah na robu mesta. Seveda moramo zaenkrat prepustiti mestnemu cestnemu nadzorstvu, da določa, katere ulice je treba popolnoma otrebiti trave predvsem po vozišču, kar tudi samo opravi, hodnike pa radi otrebijo posamezni hišni posestniki.

u— **V kopališče ob Trnovskem pristanu in v sončno kopališče v Koleziji** je nedeljska vročina prignala na tisoče in tisoče malih in velikih, a vse te množice so bile zadovoljne s preprosto ureditvijo začasnih kopališč. Ob Trnovskem pristanu so kopalci dobili tudi pitno vodo, ki jo imajo seveda tudi v Koleziji. Posebno so pa kopalci ob Trnovskem pristanu zadovoljni, ker je mestna občina pod Prulskim mostom dala napraviti jez, ki zadržuje vodo, da je med mostom in zatvornico ob Špici globoka od50—80 cm ter se lahko v njej okopljejo tudi odrasli in plavači. V Koleziji bi občina rada okoli bazenov navozila še drobnega belega peska, vendar pa sedaj ni mogoče, zato bodo pa obiskovalci sončnega kopališča v Koleziji za sedaj morali biti zadovoljni z mivko v malem bazenu, radi bodo pa potrpeli tudi z debelim obrobkom ob bazenih. Čeprav sta veliko mladinsko kopališče ob Trnovskem pristanu in tudi sončno kopališče v Koleziji samo improvizirani in za silo urejeni, vendar se v obeh kopališčih zbirajo predstavniki najrazličnejših stanov ter se poleg preprostega delavca brez ponižanja sončijo soproge veljavnih meščanov ter krepe svoje živce ugledni duhovni delavci, da ste obe kopališči v resnici popolnoma ljudski.

u— **Poročila sta se** g. Franjo Mihelčič, uradnik in gdč. Antonija Lavrih, hči posestnika. Bilo srečno!

u— **Višji tečajni izpit na I. ženski realni gimnaziji** (Poljanski) se je vršil od 13. do 23. julija t. l. pod predsedstvom ministrskega odposlanca g. prof. dr. Umberta Urbanija. Prijavilo se je k maturi 92 rednih učenk in 4 privatistke. Od teh je doseglo priznanje zrelosti 93 pripravnic, in sicer **iz VIII. a razreda:** Bevc Majda, **Brezovnik Jana** (oproščena ustnega izpita), Černigoj Jožefa, **Črepinko Zlatislava,** Filipič Darinka, Golob Miroslava, Gorenec Ladislava, Gosak Metoda, Kapun Rosanda, Keršmanec Berta, Klanšček Danica, Kos Marija, **Kovič Nada, Krautberger Eva, Krautberger Iva, Kržan Marija,** Kutin Tatjana, Omerzu Regina, **Rojko Majda,** Snoj Marija Ana, Stare Marija, **Stelzer Daniela,** Šabec Zlatka, **Uranič Zorka,** Vadnal Terezija, **Vouk Ana,** Zajec Stanislava, Zakrajšek Zofija, Vizjak Nevenka, Ascher Alice (priv.); **iz VIII. b razreda:** Bulog Velena, Černejšek Frančiška, Debevec Ana, Drenovec Andreja, **Fatur Viktorija, Gerdina Marija, Grčar Jelena,** Irgolič Sonja, Jereb Veronika, Kozjak Ruža, Kumer Frančiška, **Legiša Rozalija,** Legovič Grozdana, Markelj Marija, Mrak Danica, **Nemanič Martina,** Pahor Olga, Pančur Antonija, **Petkovšek Darinka, Pogačnik Dragica, Prusnik Irena,** Pucelj Sonja, Sajovic Valentina, Sark Tatjana, **Slavec Jelica,** Štrukelj Miroslava, Urh Veronika, **Valenčič Ana,** Završan Majda, Iskra Vladimira (priv.); **iz VIII. c razreda:** Borštner Marija, Brajer Majda, Cigoj Vanda, Čehun Helena, **Erzin Jirina,** Furlan Antonija, **Hlepce Zvonimira,** Jazbinšek Slavica, **Jež Marija, Kajzelj Marta,** Kastelic Angela, **Mastnak Gabriela,** Pichler Ana, Pleško Julija, Požar Silva, **Prudič Lidija,** Puc Mira; Ravnikar Ružica, Rifelj Vojinka, **Rihtaršič Nada, Smrekar Danica,** Srpan Zdenka, Stare Emilija, **Stupica Marija, Svetina Marija,** Štrukelj Helena, Velkavrh Frančiška, Verbič Ana, **Wohinz Marija,** Zalar Rozina, Zrimc Marija, Gogala Marija (priv.), Oblat Dragica (priv.). Popravnega izpita ni nobenega, za leto dni ni bila zavrnjena nobena. Dve pripravnici nista mogli priti k ustnemu izpitu, ena se ga pa sploh ni udeležila. — Ravnateljstvo.

u— **Na I. ženski realni gimnaziji** (Poljanski) bo razdelitev letnih spričeval v petek, 31. julija t. l. v Lichtenturnu za vse razrede. Služba božja za razrede I.—III. v kapeli Lichtent. zavoda se bo pričela ob **osmih,** za razrede IV.—VIII. pa v kapeli zavetišča sv. Jožefa; po službi božji pridejo ti razredi v Lichtenturn. Natančnejša navodila so objavljena na razglasni deski v Lichtenturnovem zavodu. — Ravnateljstvo.

u— **Nesreče.** Pri cepljenju drv se je vsekal v levico 17letni sin uradnika Vinko Šparhakl iz Ljubljane. Nenavadna nesreča se je primerila 62letni Uršuli Keršovi iz Ljubljane. Ko je zapirala okno v 1. nadstropju, je izgubila ravnotežje in padla na tla. S hudimi notranjimi poškodbami so jo pripeljali v bolnišnico. Pod voz, naložen s senom, je padel in si zlomil levo nogo 56 letni posestnik Jože Benčina z Blok. 77 letnega delavca Josipa Boškoviča iz Device Marije v Polju je pes ugriznil v nogo. Po stopnicah je padla in si zlomila desnico 29 letna žena železničarja Angela Drobeževa z Ježice. Pri igri si je zlomil levo nogo 41 letni sin knjigoveza Mihec Kozamernik iz Ljubljane. Ponesrečencem so nudili zdravniško pomoč v ljubljanski splošni bolnišnici.

Nujno opozorilo

Vsi otroci, ki so bili sprejeti za počitniško kolonijo ob morju, se morajo predstaviti v spremstvu staršev 28. t. m. ob 9. uri Zveznemu poveljstvu GILL na Cesti Viktorja Emanuela III. 28 (bivši Bleiweisovi cesti).

R.R. POSTE

VENERDI 31 LUGLIO

è l'ULTIMO GIORNO

per rinnovare l'abbonamento semestrale alle radioaudizioni senza dover pagare la

SOPRATTASSA

Kr. POSTA

PETEK 31 JULIJA

je ZADNJI DAN

za obnovitev polletne naročnine za poslušanje radija brez plačila

DOPLAČILA NA TAKSO

S Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Celju je umrla v starosti 46 let uradnikova soproga Alojzija Kolenčeva, rojena Krešičeva. Pokopali so jo v nedeljo popoldne na okoliškem pokopališču. V Radvanju je umrla posestnica Viktorija Peskova, v Mariboru pa Pavlina Pinterjeva, Antonija Golobova in železniški uradnik Jožef Kautzner. V starosti 73 let je umrl nagle smrti v Cirkovcih upokojeni železniški čuvaj Gašper Sepan, V Zavodnji pri Celju je umrl 43-letni Alojz Mešle, v Rogaški Slatini pa 90-letni Adam Medved.

Monakovčani v Celju. Iz Monakovega se je pripeljala večja skupina ljudskih poverjenikov v četrtek v Celje, kjer jih je sprejel vodja okrožnega urada Kullich. Povedal jih je na Grad, popoldne pa so si ogledali mesto pod vodstvom vodje celjskega kulturnega urada, pastorja dr. Gerharda Maya. Zvečer jim je v Nemškem domu predaval okrožni vodja Dorfmeister o političnem stanju v celjskem okrožju. V petek dopoldne so gostje spet zapustili Celje.

Prve delavske knjižice v ptujskem okraju so bile razdeljene na delavskem zboru Pirichove usnjarne v Ptuju. V knjižice se zabeležujejo uspehi posameznih delavcev in po njih se ugotavlja strokovno znanje posameznikov, da pride vsakdo na svoje mesto po geslu: »Z dobrim delom je treba ustvarjati dobro orožje«.

Na Teharju sta se poročila Anton Gobec iz Celja in Marija Greislova. V Rogaški Slatini so pretekli teden zabeležili 4 porode. Posestniku Eriku Mašeri se je rodil deveti sin.

Posadka nemške podmornice v Mariboru v gosteh. Na povabilo mestne občine je v Maribor prispela posadka neke nemške podmornice, pod vodstvom korvetnega kapitana, da se pomudi tu nekaj dni na oddihu. Mesto je gostom priredilo prisrčen sprejem, ki so se ga udeležili tudi zastopniki Štajerske domovinske zveze in vojske. Mariborski župan Knaus je v pozdravnem nagovoru izrazil svoje veselje, da so se gostje odzvali vabilu. Opisoval je borbo in tekmo, ki je nastala, ko je vsaka zavedna nemška družina v Mariboru hotela imeti enega moža s podmornice kot gosta. Opozoril je na posebni položaj Spodnje Štajerske in je obisk nemških mornarjev v Mariboru označil kot simbolično združitev severa in juga. — Za tople pozdravne besede se je zahvalil korvetni kapetan v imenu svojega moštva. Posebno toplo se je zahvalil mariborskim ženam za njihova številna darila, na koncu pa se je spominjal vseh tovarišev, ki se na severu in zapadu, na jugu in vzhodu, na kopnem, na morju in vzraku bore za boljšo usodo Nemčije. — Po sprejemu je sledil sprehod po mestu, obisk kopališča na mariborskem otoku in ogled šole v Vurbergu.

Lovski filmi. Zveza nemških lovcev je dala spodnještajerskim lovcem na razpolago dva poučna filma. Predvajali ju bodo v Mariboru. Udeležba lovcev iz Maribora je obvezna, gostje pa so dobrodošli.

V zaščito vinske trte je objavil mariborski vodja vinogradniškega urada: Zadnje toplo deževje je znatno povečalo nevarnost peronospore. Zato je treba spet škropiti z raztopino 1.05% bakrenega vitriola. Posebno važno je, da so grozdi dobro obrizgani. Mlado grozdje je zlasti izpostavljeno oidiju, zato ga je treba žveplati ob lepem, vročem opoldnevu. Do konca avgusta mora biti prodanega 80% vinskega pridelka.

Nesreče. 22-letna Martina Prebilova v Bubakovi ulici v Mariboru se je po nesreči zastrupila s plinom. S plinom se je poškodoval tudi enoletni Tonček Bogme iz Studencev, ki so ga hudo opečenega pripeljali v mariborsko bolnišnico. — Pri nekem mariborskem podjetju je padel 54-letni delavec Leopold Javoršek iz Lajtšperga z visokega ogrodja in obležal nezavesten z zevajočo rano na glavi. Pri napravljanju hlodov za popravilo Ruške koče na Pohorju je velik tram nevarno poškodoval 71-letnega drvarja Antona Ramšaka iz Lobnice. — Na grajskem posestvu v Tresternici pri Mariboru je bik v nenadni besnosti napadel hlapca in ga nasadil na rogove. K sreči je bil hlapec toliko priseben, da se je znal z rogov rešiti z razmeroma lahkimi poškodbami. — 34-letna Ana Tiršičeva, zaposlena pri nekem mariborskem podjetju, je padla pri delu z lestve in si polomila noge. — 5-letni kmečki sinko Karel Rupnik iz mariborske okolice je padel v škaf z vrelo svinjsko pičo in se je smrtno nevarno opekel. — Progovni delavec Ferdinand Zorman iz Vuhreda je dobil drobec v oko in je v nevarnosti, da bo na prizadetem ranjenem očesu oslepel. Poškodovani so v mariborski bolnišnici.

Z Gorenjskega

Uradni zbor v Kranju. Uradne počitnice, ki jih je odredil za politične urade kranjski okrožni vodja, so trajale od 1. do 15. julija. Nato je kranjski krajevni vodja Koch sklical svoje sodelavce k prvemu službenemu apelu. Razpravljali so predvsem o ureditvi sportnega prostora na stadionu. Posebej so bili vsi opozorjeni na razstavo »Od žrtve do uspeha«, ki jo je v soboto 25. t. m. popoldne odprl v novi šoli okrožni vodja Kuss. Prikazano je delo za narodno socialno skrbstvo. — V nedeljo popoldne je bila v Domu stranke svečanost, pri kateri so bile raznim povabljencem izročene članske izkaznice koroškega Volksbunda.

O nabiranju borovnic, ki ga opravlja mladina na Gorenjskem kakor na Spodnjem Štajerskem, poroča gorenjski tednik: »Nabiranje borovnic v kranjskem okraju, je bilo posebno uspešno. Okrožni vodja je obiskal različne krajevne skupine, med drugimi Škofjo Loko, Staro Loko in Žabnico. Prepričal se je o vkuhavanju marmelade in borovničnih sokov za ranjence, kar je izvedla ženska organizacija. Kranjski okraj bo prednjačil tudi v pridelovanju borovničnih sokov, kakor se je to že zgodilo pri darovanju ovratnih rut in pri šivanju copat. Na tisoče steklenic je že pripravljenih za odvoz, čeprav še zbirka ni končana. Vse krajevne skupine so zaposlene s pripravami za sprejem dijakov ter bo na ta način vprašanje nastanitve in najboljše razporeditve pri delu zadosti zgodaj urejeno«.

Z Jezerskega poroča gorenjski tednik: »Okrožni vodja Kuss lahko na svojih službenih potovanjih po kranjskem okrožju ugotovi, da je strankino življenje v vseh odsekih napredujoče poživljeno.

V Dvoru pri Kranju je bila ustanovljena otroška skupina Narodno socialistične stranke. Njena voditeljica vodi dnevno njej zaupane malčke na prosto, kjer jih z igrami in petjem vzgaja v narodno-socialističnem smislu.

Nesreča v tovarni. Transmisija je zgrabila v neki tovarni tkanin v Kranju delavca Jožefa Bregarja in mu odtrgala roko. Ponesrečenec je bil z reševalnim avtom prepeljan na Golnik.

»Starši, pazite na svoje otroke!«, poziva gorenjski tednik in pravi: Zadnji čas se je pogosto pripetilo, da so bili otroci poškodovani pri prometnih nesrečah, kar je v enem primeru imelo celo smrt za posledico. V zvezi s tem se opozarjajo starši in drugi vzgojitelji, da njim zaupane otroke pouče, kako je treba hoditi po cestah, in da jim dajejo v tem pogledu dober vzgled.

Iz Hrvatske

Poglavnik v Bosni. Te dni se je mudil v Bosni poglavnik dr. Ante Pavelič v spremstvu maršala Kvaternika in nemškega poslanika v Zagrebu Siegfrida Kaschea. Obiskal je nemške in hrvatske vojaške oddelke in nekatere nemške naselbine. Prišel je tudi v Banjaluko, kjer ga je prebivalstvo navdušeno sprejelo. Poklonil se je na grobovih padlih vojakov za svobodo Hrvatske.

Največja tobačna tovarna na Hrvatskem je ona v Sarajevu. Dne 2. avgusta bo minilo 62 let, odkar je bila ustanovljena. Spočetka so delali v dveh skromnih barakah, iz katerih se je pozneje razvila največja tobačna tvornica na Hrvatskem. Najprej so predelovali samo tobak za zvijanje, dve leti pozneje pa so že pričeli izdelovati cigarete, seveda na primitiven način s pomočjo majhnih ročnih priprav. Ena delavka je mogla tedaj izdelati le 800 cigaret na dan, medtem ko jih danes en stroj izdela nad 60.000 na uro. V tvornici je zaposlenih okoli 1000 delavcev in delavk.

Ignacij Ahlin 70 letnik

Novo mesto, julija

Te dni poteče 70 let, kar je zagledal v Dobah pri Kostanjevici luč sveta upokojeni poštni zvaničnik g. Ignacij Ahlin. Starše je izgubil že v rani mladosti. Po dovršeni osnovni šoli se je izučil krojaške obrti in leta 1894. šel k vojakom, kjer je dosegel naredniški čin, nakar je stopil v službo na ljubljanski pošti. Nato je služil nekaj časa v S. Pietro al Carso, nakar je bil leta 1907. premeščen v Novo mesto, kjer je ostal do svoje upokojitve. Med svetovno vojno je bil mobiliziran ter je prebil tri leta v vojaški suknji.

V Novem mestu si je stavljenec ustvaril ognjišče z že pokojno gospo Nežo iz znane družine Mikec iz Malega Slatnika. V srečnem zakonu se jima je rodilo šest otrok, katere sta vzorno vzgojila in dobro preskrbela. Najstarejši sin Ignacij je davčni uradnik v Ljubljani, Rudolf je v železniški službi v Novem mestu, najmlajši Tomaž pa obiskuje še gimnazijo. Hčerka edinka je poročena ter gospodinji sedaj svojemu očetu.

Jubilant je vsa leta užival sloves vestnega, marljivega in poštenega uslužbenca, ter je bil posebno priljubljen pri svojih stanovskih tovariših. Predstojniki so ga visoko cenili radi njegovih poklicnih zmožnosti ter je vedno užival neomajno zaupanje. Tudi vsi ostali sloji prebivalstva so ga imeli zaradi njegovega skromnega, odkritega in prijetnega značaja zelo v čislih.

Vsa leta je bil jubilant vnet naročnik naših listov, ter mu zato želimo tudi mi ob njegovi 70 letnici, da bi preživel še mnogo srečnih let v zasluženem pokoju.

Naše gledališče

Drama ostane zaradi snaženja od 27. julija do 10. avgusta zaprta.

OPERA

Torek 28. julija ob 17.: Trubadur. **Red B.**
Sreda 29. julija ob 17.: Baletni večer. Izven. Cene od 20 lir navzdol.
Četrtek 30. julija: Zaprto.
Petek 31. julija ob 17.: Trubadur. **Red Sreda.**
Sobota 1. avgusta ob 17.: Baletni večer. **Lanskoletni red Četrtek.**

•

Red B bo imel v torek 28. t. m. predstavo Verdijeve opere »Trubadur« v naslednji zasedbi: grof Luna — Janko, Leonora — Heybalova, Azucena — Golobova, Manrico — Francl, Ferrando — Tone Petrovčič k. g., Ines — Polajnarjeva, Ruiz — Kristančič, cigan — M. Gregorin. Dirigent: A. Neffat, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

Premiera Baletnega večera bo v sredo 29. t. m. in ne, kot je bilo prvotno javljeno, v torek. Večer obsega tri dele: Chopiniano, Dohnanyjev: »Pieretin pajčolan« in Borodinove »Polovske plese«. Kot solisti bodo nastopili: G. Bravničarjeva, S. Japljeva, M. Remškarjeva, P. Golovin, Maks Kürbos k. g., D. Pogačar. Dirigent: D. Žebre, koreograf: inž. P. Golovin, načrti za kostume v »Pieretinem pajčolanu«: Jela Vilfanova.

Važno za lanskoletne abonente. Ker lani ob sklepu sezone razen Premierskega abonmaja drugi abonmaji niso dobili predstave »Ero z onega sveta«, jim bo nadoknadila gledališka uprava to leto z »Baletnim večerom«. Vsi lanski abonenti razen Premierskega, torej redi Torek, Sreda, Četrtek, A in B, bodo dobili v času od 1. do 10. avgusta predstavo »Baletnega večera«. Prvi pride na vrsto **lanskoletni abonma Četrtek, ki bo imel predstavo za svoj red v soboto 1. avgusta. V ta namen naj se zglasijo abonenti reda Četrtek v petek pri dnevni operni blagajni** in naj dvignejo vstopnice za ta večer. Kdor bi se na ta dan ne zglasil, ne bo upoštevan pri dodelitvi sedežev.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

ljenje. Voda za zalivanje se ogreva v vodnem bazenu.

Vodene so pa n. pr. divje, bohotno sočne mladike na sadnem drevju, ki poganjajo iz debla pri koreninah (»roparji«). Vodeničasto sadje. Vodeničav krompir.

•

Okrasne rastline gojimo največ zaradi cvetja. Mnoge vrtne cvetlice imajo »dvojno« ali »polno« cvetje. V Wolfovem besednjaku stoji za gefüllte Blumen: polno, dvojno cvetje; pitoma, pitana cvetlica. Pleteršnik omenja: pitano drevje, pitana roža — durch die Kultur veredelt. Glonar pa tolmači besedo pitom: pitan, domač, krotak, žlahten, plemenit (nasprotje divjega, samoraslega). Ta razlaga ustreza tudi za »pitom« pri Hrvatih, ker tudi Hrvati označujejo »topelt« cvet z besedo »pun«. Toda Slovenci imamo za pojem polnega cveta mnogo točnejšo, nazornejšo in lepšo besedo, ki je žal zelo pozabljena in na katero me je že pred leti spomnila dr. A. Piskernik: **vrstnát** cvet, vrstnata potonka.

Kaj je pa »rožni ohrovt«, ki ga ponuja neki vrtnarski cenik in se je vtihotapil celó v strokovno pisanje? Nerazumljiva prikazen — če bi te rastline ne poznali in natura. Je to nemški Rosenkohl (Sprossenkohl), italijanski cavolo a germoglio in francoski chou rosette, pri Hrvatih je pa postal ružičasti kelj in kelj pupčar. Ta kapus dela na steblu glavičaste brste, rožice, ki jih obiramo za jelo. Zato sem ga v knjižici »Pridelujemo več dobre zelenjadi« imenoval **brstnáti kapus;** Vardjan mu je dal naziv **popčar.** V Pleteršniku najdemo glagol »brstnátiti se«, omenjena je »brstnata vejica«, ima pa tud ibesedi brsten in brstén = knospenreich. Mislim, da »brstnat« najbolj živo kaže na to, kar hočemo pri tej rastlini označiti že z imenom. Tudi »kapus« (ki ima v sebi slovanski koren kap) se ji bolje prilega kot »ohrovt«, ker ohrovt je pojem za sebe, kapus pa širši pojem. Kapus je botanična **vrsta** (brassica oleracea, Kohl), njegove **zvrste** so pa zelje (var. capitata), ohrovt (var. sabanda), nadzemna kolerabа (var. gongylodes), brstnáti kapus (var. gemmifera) i. dr. Potem pa imamo še razne **sorte** zelja in tudi rdečega zelja, razne sorte karfijole, brstnatega kapusa itd. Ampak — vedno znova prihajajo puristi in nam velevajo: proč s »sortami«, to ni slovensko, saj so to le »vrste«, kakor jim pravi naš kmet! Bog pomagaj! In prizanesite, gospodje puristi, pustite nam vrtnarjem tudi **sorte,** kakršne imajo vsi kulturni narodi, sicer nam boste napravili preveliko zmešnjavo!

Ne smemo govoriti, kakor je napisano kot ime v nekem ceniku: »kolerаba nad zemljo« in »koleraba pod zemljo«. Lahko tudi **nadzemno** kolerabo spravimo čez zimo v zasipnici pod zemljo ali pa **podzemsko** kolerabo prenašamo iz zakopa spet nad zemljo, v kuhinjo.

Nekateri so začeli zelenjad nasploh nazivati **sočivje.** V Pleteršniku je pa zapisano: sočivje = Hülsenfrüchte, sočivnina = das Legumin. Razumljivo je, zakaj bi se marsikdaj hoteli izogniti »zelenjadi« in »zelenjavi«: n. pr. bela čebula, česen in rdeči paradižnik niso nič zeleni. **»Zelenjava«** je dobro ustrezala, dokler so ljudje po vrtovih pridelovali le peteršilj, dišavno zelenje, solato itd. Zato se je pri nas v novejšem času že močno pojavila **povrtnina** (hrv. povrće). Meni se pa zde primernejše **vrtnine).** Hrvatom pomeni »povrće« le užitno zelenjad, nam so pa vrtnine širši pojem, ki obsega vse pridelke z vrta.

(Dalje prihodnjič.)

SPORT

V sportu ni počitnic

Tudi zadnja nedelja je imela bogat spored — po svetu

Kadar nehajo zimski sportniki, takrat začnejo spomladanski in ko se umaknejo ti, pridejo na vrsto poletni in brž ko spet tem zmanjka veselja . . . tako se razvija ta spored v sportu leto za letom, zmerom bolj pestro, zmerom bolj na široko, pa tudi sedaj, ko velika vojna pretresa svet in je toliko sportnikov že odšlo na druge terene. Mladina gre naprej!

Tudi zadnja nedelja, ki jo je bilo najprijetneje preživeti ob bistri vodi ali v hladni senci, sportnikov ni zadržala doma ali pri kopalcih. Po svetu, blizu in daleč okrog nas, so imeli svoje sporede, vse kakor je bilo določeno vnaprej, čeprav v resnici senzacije ni bilo nikjer nobene. Za marljivega kronista pa je bilo dogodkov dovolj, da lahko zapiše, da v sportu res ni počitnic nikoli.

Nogomet na skromnem mestu

Nogometaši meseca julija niso najbolj v modi. Mednarodnih srečanj v nedeljo ni bilo in tudi sami med seboj igralci okroglega usnja v tem času nimajo najbolj važnih opravkov. Edini dogodki, ki jim zdaj posvečamo pozornost, so izbirne tekme za vstop v italijansko divizijo B, v katerih se bori za boljšo srečo prihodnje sezone 7 moštev, med njimi tudi bližnja Pro Gorizia.

To nedeljo je bilo na vrsti prvo povratno kolo, ki je prineslo Gorizianom prijetno — čeprav še ne dokončno — zadoščenje za prvi poraz v tem tekmovanju. Na domačih tleh so dobro obračunali z rimskim nasprotnikom Mater in morda bodo le predihali še dve nedelji uspešno in nadomestili potem v drugi diviziji letos izpadlo Fiumano. V številkah se ti dogodki lahko strnejo takole:

v skupini A: Pro Gorizia-Mater 3:1;

v skupini B: Varese-Cuneo 4:1 in Anconitana-Juventina Palermo 4:1.

Točke: v skupini A: Pro Gorizia 4, Cremonese in Mater 2; v skupini B: Varese 6, Anconitana 4, Cuneo in Juventina 3.

* * *

Zagrebška Concordia gostuje te dni v Bolgariji in je v nedeljo nastopila prvič proti sofijskemu moštvu Makedonije. Hrvati so po prav lepi igri zmagali neoporečno s 3:1 (2:1). Na tekmi je bilo do 8000 gledalcev, ki so prisrčno pozdravljali bratske goste iz Zagreba.

Pri generalki za meddržavno tekmo med Nemčijo in Rumunijo, ki bo dne 16. avgusta v Bukarešti, sta v nedeljo nastopili izbrani enajstorici Dunaja in Bukarešte, tudi na igrišču rumunske prestolnice. Srečanje po lepi in napeti borbi ni prineslo odločitve, temveč je ostalo sploh brez zgoditka. Torej: Dunaj-Bukarešta 0:0.

Vojna vožnja po Italiji

Peta kolesarska dirka, ki so jo letos namesto vsakoletne vožnje po Italiji, ocenjevali skupno z dosedanjimi in nekaterimi, ki so še na sporedu, za vojno vožnjo po polotoku v etapah, je bila v nedeljo na 237.6 km dolgi progi po Benečiji s startom in ciljem v Padovi. Dva huda vzpona, med njimi najtežavnejši na planoto Asiago do 1075 m nadmorske višine, sta čakala na njej na okrog 50 vozačev, toda tudi vsi ti napori niso mogli preveč razredčiti vodilne skupine najboljših. Pred cilj na dirkališču v Padovi je okrog pol 20. privozilo okrog 20 vozačev naenkrat, med katerimi se je nato razvila zaključna borba za mesta. Tu je uspelo Favalliju, da je za pol kolesa ušel Biniju, precej za tem pa je smuknilo mimo cilja še šest drugih, katerim je bila tik za petami še tretja skupina, 10 vozačev. V tej slednji sta bila tudi Leoni in Toccaceli, oba dozdaj najbolje ocenjena vozača na tej vojni vožnji. Zmagovalec je vozil s povprečno brzino 31.90 km na uro.

(Nekaj številk s te prireditve bomo še objavili, brž ko bomo imeli v rokah zanesljivejše vire. Op. ur.)

Med ostalimi dogodki

Atletske in plavalne prireditve po Nemčiji

Velik sportni dogodek zadnje nedelje je bilo tekmovanje za atletsko prvenstvo Nemčije v olimpijskem stadionu v Berlinu. Že v soboto je nastop najboljših nemških atletov in atletinj prinesel več najboljših izidov v sezoni, še lepši pa je bil nedeljski zaključek te revije, ki ima spričo mednarodnega dvoboja z Italijo — ta bo konec tedna tudi v Berlinu — še večji pomen. Novih rekordov resda ni bilo, toda doseženi izidi kažejo, da nemška atletika kljub vojni dela in koraka vzporedno z ostalimi v Evropi. Nepopolni in za prvo silo nabrani izidi so bili tile:

Na 100 in 200 m Mellerowicz 10.6 odn. 22.6, na 400 m Harbig 48.1, na 800 m Giessen 1:54.4, na 1500 m Kaindl 3:54.6, na 5000 m Syring 15:17.2, na 10.0000 m Eitel 31:50.8, na 110 m z zapr. Stefanik 14.8, na 400 m z zapr. Rommel 55.1, v skoku v višino Langhoff 1.94, v daljino Wageman 7:36, ob palici 4.00, v metu diska Wotapek 47.59, v metu kladiva Storch 54.64, v metu kopja Pektor 65.58, v metu krogle Wöllke 15.74, v stafeti 4×100 LSV iz Berlina 43.4 itd.

Med ženskami sta bili najbolj uspešni znani atletinji Christl Schulz in Gisela Mauermeyer (prva v skokih z 1.48 odn. 5.99, druga v metih diska in krogle s 43.60 odn. 13.24).

Na mednarodnem mitingu v Berlinu v dnevih 1. in 2. avgusta pričakujejo prireditelji tudi nekatere finske »kanone« (Kopjaša Nikkanena in druge) ter holandskega sprinterja Osendarpa.

* * *

V Hannovru so konec tedna slavili 50letnico (to so jubileji, ki nas še vsi čakajo) tamkajšnjega plavalnega kluba z velikim plavalnim mitingom v četvero, na katerem so poleg domačinov nastopili tudi Madžari, Italijani in Španci. Kolikor smo slišali, so imeli v splošnem Nemci največ uspehov. Njihov novi prvak Schröder se je revanžiral za poraz v Darmstadtu na progi 100 m prosto, kjer je opravil z Madžarom Elemerijem v 1:01.7. Tudi na 200 m prsno je moral Madžar Szigeti prepustiti prvo mesto Nemcu z 2:48. Zato pa je Tatos spet opravil vse brez težav; na 400 m v času 5:01.7 pred Lehlannom in na 200 m z 2:19.4. Schröder je bil uspešen še na 100 m hrbtno in tudi v stafeti 3×100 m je priložil levji delež, da so zmagali Nemci.

V eni izmed tekem v waterpoolu so Italijani zmagali nad nemškim prvakom (LSV iz Berlina) s 5:3. Kolikor in kar še manjka s tega plavanja — prihodnjič!

* * *

Damski teniški dvoboj med Italijo in Nemčijo v Vicenzi se je prvi dan zasukal visoko v korist domačih igralk. Bossi je porazila nemško prvakinjo Käppel, pa tudi Quintavalle je sledila vzgledu prve in odpravila nasprotnico Thiemen s 6:3, 6:8, 6:4. Po prvem dnevu je torej vodila Italija z 2:0.

* * *

Poleg zagrebškega letališča v Borongaju so v soboto otvorili majhen sportni stadion s plavalnim bazenom, nogometnim igriščem in tekališčem, ki so ga zgradili nemški letalci. Svečani otvoritvi, na kateri se je zbralo okrog 1000 gledalcev, so prisostvovali številni visoki vojaški dostojanstveniki nemške in hrvatske vojske ter državni sportni vodja NDH Miško Zebić.

Iz Srbije

51,949.387 din so poslali srbski delavci, zaposleni v Nemčiji, v domovino od 1. sept. 1941 do 16. junija.

Stalno gledališče v Čačku. Po vzoru več drugih mest v Srbiji, so tudi v Čačku ustanovili stalno amatersko gledališče.

Podružnice Kolarčevega ljudskega vseučilišča so bile otvorjene v Valjevu in Kragujevcu.

Okrožno šerijatsko sodišče je z rešenjem ministra pravde ustanovljeno v Kosovski Mitrovici. Istočasno je ukinjeno vrhovno šerijatsko sodišče v Nišu in okrajno šerijatsko sodišče v Beogradu. Novo okrožno šerijatsko sodišče obsega področje dosedanjega vrhovnega šerijatskega sodišča.

Stalna umetniška razstava v Beogradu. V lokalu »Badovinac« na Obilićevem vencu v Beogradu je bila otvorjena stalna razstava slik srbskih umetnikov. Galerija slik se bo stalno izpopolnjevala.

Problem železniškega vozla v Beogradu. Za ureditev nekaterih delov Beograda je neobhodno potrebno, da se predhodno reši vprašanje beograjskega železniškega vozla. Že ponovno so bili stavljeni glede tega razni predlogi, vendar se strokovnjaki niso mogli zediniti in problem je ostal nerešen. Ministrstvo za promet je odločilo, da spravi zadevo z dnevnega reda. Imenovalo je posebno mešano komisijo, v kateri so zastopniki prometnega in gradbenega ministrstva ter mestne občine.

Srbska deca na letovanju v Švici. V soboto 30. maja se je odpeljalo iz Beograda pet sto srbske dece, ki bo na stroške švicarskega Rdečega križa tri mesece letovala v švicarskih planinah.

Združenje srbskih avtorjev, in sicer dramskih in glasbenih, se je 1. junija ustanovilo v Beogradu.

Model nove parne lokomotive je izdelal dijak srednje tehnične šole v Valjevu Nenad Obradović. Svoj izum je razkazal v prisotnosti okrožnega načelnika, mestnega župana, ravnatelja tovarne »Vistad«, okrožnega prosvetnega referenta i. dr. Model stabilne parne lokomotive je brezhibno funkcioniral.

Obnovite naročnino!

Radio Ljubljana

TOREK 28. JULIJA 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba. 8.00: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 12.20: Koncert sopranistke Nade Stritarjeve. 12.40: Trio Ambrosiano. 13.00: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Lahka glasba. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Godalni orkester vodi dirigent Spagiari. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert Tria Emone. 17.45: Komorna glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in napevi. 20.00: Napoved časa — Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Koncert Pavla Rančigaja iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. 21.10: Koncert sopranistke Sonje Ivančičeve. 21.35: Koncert violinista Alberta Dermelja in pianista Marijana Lipovška. 22.15: Orkester vodi dirigent Angelini 22.45: Poročila v italijanščini.

Mali oglasi

Službe išče

Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Gospodična
ljubiteljica otrok, želi iti k otrokom boljše družine. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9936-2

Službo dobi

Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Boljše dekle
za vsa dela v gospodinjstvu ,iščemo. Nastop takoj. Oglasiti se pri: Machiedo, Cesta v Rožno dolino 14. 9929-1

Služkinja
pridna, poštena, za vsa hišna dela in za oskrbo malih živali, dobi takoj službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9928-1

Služkinjo
za vsa hišna dela išče gospa z dvema otrokoma. Lep postopek. — Lukić, Vilharjeva 37. 9924-1

Sprejmemo takoj
mehanika, ključavničarja, mizarja. Generator delavnica, Tyrševa 13. 9938-1

Kleparja
in kleparskega vajenca sprejme E. Wostner, Zaloška c. 36, Ljubljana-Moste. 9931-1

Prodam

Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Sedaj sejemo:
Rdečo deteljo, repno seme, zimsko redkev, beli lukec, motovilec, endivijo, mačehe, levkoje, cinerarije, ciklame, primule, marjetice in nageljčke. — Sever & Komp., Ljubljana. 9300-6

Zimo za modroce
vseh kvalitet, kupite najugodneje pri »Zima«, Jager Milan. Prva ljubljanska mehanična predilnica žime, trgovina Sv. Petra cesta 17, tel. 20-42. Predilnica Fužine, telef. 20-45 J-102-6

Strešno lepenko
domačega izdelka, vse debelosti, dobavlja Jos. R. PUH, Ljubljana, Gradaška ulica 22, telefon 25-13. 113-6

Filatelija

Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Filatelisti, pozor!
Več serij srbskih avijonskih znamk prodam globoko pod nominalo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9690-39

Avto, moto

Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Kupimo mali avto
DKW, Topolino, Balilla, Eifel itd. Merkur, Miklošičeva 20. 9941-10

Kupim

Beseda 1 —.30, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 2.—.

Otroški voziček
športni ali globok, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam« 9930-7

Kupim
pernice in blazine. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Perje«. 9926-7

Sobe išče

Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Veliko sončno sobo
z uporabo kopalnice, eventuelno s hrano, išče gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna«. 9925-23a

Prazno sobo
s štedilnikom išče mlad zakonski par, ves dan odsoten. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V stalni službi«. 9942-28a

Sobo odda

Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Opremljeno sobico
takoj oddam. Židovska ulica 6-I. 9935-23

Lepo sobico
poleg sodnije oddam solidni gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9932-23

Sostanovalko
mlajšo iščem. — Vegova ulica 10, Lokar. 9933-23

Opremljeno sobo
oddam takoj boljši osebi za 15. avgust. — Eno prazno sobo, vhod s stopnišča, samski osebi. — Židovska 3. 9934-23

Izgubljeno

Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Očala sem našla.
Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9939-28

Otroški čeveljček
bel, se je našel na Gruberjevem nabrežju. Dobi se v ogl. odd. Jutra. 9937-28

V nedeljo 26. julija
od 9. do 10. ure, se je izgubila zlata 14karatna zapestna ura od Hrenove ulice, ob Ljubljanici, čez most Sv. Jakoba, Breg, ob Ljubljanici do Marijinega trga. Ker mi je spomin, naprošam najditelja, da jo vrne proti lepi nagradi v trgovini »Ogled«. Mestni trg 3. 9939-28

ANCHE IL PRIMO CHE PASSA SA...

TUDI PRVI MIMOIDOČI VE...

che il miglior impiego che tu puoi fare di 12.- Lire è quello di comperare un biglietto della Lotteria di Merano. Con un rischio così minimo puoi diventare parecchie volte milionario. Non tentarlo sarebbe una colpa.

da je najboljše opravilo, ki ga moreš opraviti z 12.- lirami, kupiti srečko Loterije di Merano. S tako majhnim rizikom lahko postaneš večkratni milijonar. Greh bi bil ne poskusiti.

REGALA MILIONI
a chi acquista un biglietto per L 12.-

DARUJE MILIJONE
onemu, ki si nabavi srečko za L 12.-

Zanimivosti

* **Žrtev karambola.** V neki bolnišnici v Torinu je umrl 53 letni Luigi Carafa. S kolesom se je peljal po ulici, na križišču pa je trčil ob tovorni avto. Pri padcu si je prebil lobanjo.

* **Dobitek 85.000 lir, ki znaman išče svojega srečnega lastnika.** V loteriji v Palermu je bila pred tedni izžrebana terna na številke 2, 8 in 20 v znesku 85.000 lir. Terna je bila objavljena v listih, a doslej se srečni dobitnik še ni oglasil. Stava je bila naročena pri nekem prodajalcu srečk v Rimu. Če se dobitnik v nekaj dneh ne javi, mu bo sreča osle pokazala, ker nedvignjen dobitek v enem mesecu zapade.

†

Za vedno nas je zapustil naš nad vse ljubljeni soprog, oče, brat, tast, zet, stric in svak, gospod

Karel Franzot

v 56. letu starosti. Leži na žalah v kapelici sv. Petra in od tam ga bomo spremili k večnemu počitku v sredo, dne 29. julija ob ½3. uri k Sv. Križu.

Ljubljana, Beljak, dne 27. julija 1942.

Žalujoči:

TEREZIJA, soproga — LADO, KARLO, TONČEK, otroci
BETKA, sinaha — in ostalo sorodstvo

ZAHVALA. Hvala vsem, ki so našemu predragemu soprogu, očetu, bratu in stricu, gospodu

ANTONU NAGODETU

kasacijskemu sodniku v pokoju i. t. d.

izkazali svojo ljubezen, prijateljstvo in spoštovanje. Posebna hvala onim, ki so zanj skrbeli in mu požrtvovalno pomagali ob težki bolezni. Hvala gg. sodnikom in njegovim stanovskim tovarišem za poslednjo počastitev. Hvala vsem, ki so z dobrim delom osvetlili njegov spomin ali mu prinesli cvetja, ter vsem prijateljem in znancem za spremstvo k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 26. julija 1942.

Žalujoči rodbini: NAGODE-DERČ, KOLB

†

Za vedno je naju zapustil najin zlati očka in nenadomestljivi mož

HERMAN OGRINC

čevljarski pomočnik

K zadnjemu počitku je bil položen 24. julija 1942 na viško pokopališče.

Žalujoči: IDA OGRINC roj. KRNC, žena; BOJAN, sin — in ostalo sorodstvo

†

V globoki žalosti naznanjamo, da nas je naš zlati očka, dobri mož, sin, brat, zet in svak, gospod

VIKTOR HAJTNIK

privatni uradnik

v torek, dne 14. julija, v starosti 30 let, nepričakovano zapustil.

Priporočamo ga v blag spomin!

Novo mesto, Slovenjgradec, Črnomelj, Ljubljana, Split, dne 25. julija 1942.

Žalujoči:

PIA, roj. KUDER, žena; MARJAN in TONČEK, sinka; starši, sestri in rodbine: KUDER, KOS, SLOVENEC

36

NIVA IN MIKI

Ob tej neskrbnosti je postala Naneta spet tisto milo in lepo dekle kakor one dni, ko jo je Jackpine, stari Krijec, ki je bil zdaj že davno mrtev, imenoval hčerko cvetlic. Nazadnje je bilo vsakdanje kosilo pripravljeno, in v otrokovo veliko začudenje je Naneta povabila tudi Mikija, naj sede za mizo na stol. Toda Mikiju je bilo nerodno; tako neumno je gledal, da se je Naneta krčevito smejala in so ji bile dolge črne vejice vse mokre od solz; ko pa je Miki osramočen smuknil s stola, je skočila k njemu, mu vrgla roke okrog vratu in mu prigovarjala toliko časa, da se je vrnil na svoje mesto. Tako je dan potekal in bližal se je večer. Tedaj je Naneta pospravila vse sledove o prazniku in spet zaprla Mikija v kletko. Bil je skrajni čas, kajti kmalu nato se je pokazal onkraj jase Le Beau s svojim tovarišem in tekmecem Durantom, ki je živel na meji »hudih krajev«, više gori na severu. Durant je bil poslal svojo pasjo vprego v Fort O'God k nekemu Indijancu, sam pa zavil z dvema psoma in enimi sankami na jugovzhod, da bi za dan ali dva obiskal nekega bratranca. Na poti k njemu je bil srečal Le Beauja, ki je presledoval svoje pasti. Vse to je Le Beau pojasnil Naneti, ki je prestrašeno gledala Duranta. Čeprav se do danes ni bila sprijaznila z Le Beaujevim surovim obrazom, se ji je vendar zdelo, da je Durant še bolj od njega podoben zverini. Groza jo je obhajala in kar odleglo ji je, ko sta moža zapustila kočo.

»In zdaj, ‚mosjé',« je zmagoslavno naznanil Jacques ter vzel gorjačo in korobač, »zdaj vam pokažem žival, ki bo vašemu cucku takisto zlahka zavila vrat, kakor je prejle vaš vájetni pes zadavil zajca.«

Ko sta se pokazala, je Miki zrasel kakor tiger, ki je pravkar prišel iz džungle. Durant je bil nad njegovo besnostjo tako prevzet, da je polglasno vzkliknil:

»Bog in bogme! To ti je živ peklenšček!«

Naneta je skozi okno videla, kaj se godi, in prestrašeno zavpila. S tem vzkrikom se ji je v duši kakor plamen sprostilo tisto, kar je mož vsa leta teptal in zatiral: ženska neustrašnost, odločnost, vera in pogum! Skočila je skozi vrata, planila po snegu k ogradi in prvikrat v svojem življenju napadla Le Beauja; z vso močjo ga je udarila po desnici, ki je vihtila gorjačo.

»Živina!« je zakričala. »Nehaj, če ti pravim! Razumeš? Nehaj!«

Le Beau je od osuplosti kar zamrl. Ali je bila to še Naneta, njegova sužnja? Naneta je bila to bitje s plamenečimi, kljubovalnimi očmi? Ne, saj ni bilo mogoče! Z razjarjenim zamahom silne roke jo je tako silovito pahnil od sebe, da je vznak telebnila v sneg. Nato je strahovito zaklel in odrinil zapah pri kletki.

»Pri tej priči ga ubijem!« je zatulil. »In ti, ti, peklenska babnica, boš požrla njegovo srce: še vročega ti ga stlačim v grlo! Tako te . . .«

Za verigo je potegnil Mikija iz kletke. Tisti mah, ko je pes pokazal glavo skozi odprtino, je vzdignil gorjačo. Še trenutek, pa bi mu bil razbil lobanjo, a v tem je Naneta kakor puščica planila med žival in moža, in ta je udaril mimo. Tedaj je usekal Naneto s pestjo po ramenu; njeno šibko telo se je klavrno sesedlo v kotu ograde. Surovež se je vrgel nanjo in ji z obema rokama zagrabil v goste lase.

Tedajci pa . . .

Durant je svareče zakričal. Prepozno! Kakor maščevalen blisk se je pognal Miki do konca verige in zgrabil Le Beauja za grlo. Naneta je slišala polom. Njene odprte oči so videle strahoto. Kakor slepa je iztegnila roke, se s težavo pobrala in znova pogledala v sneg. Nato je s strašnim vzkrikom opotekaje se planila proti koči. Ko se je Durant ohrabril in zavlekel Le Beauja iz dosega Mikijevih napadov, se pes ni ganil, da bi mu kaj storil. Morda mu je Dobrotljivi duh tudi zdaj pravil, da je njegova dolžnost storjena. Vrnil se je v kletko in na trebuhu leže opazoval Durantovo početje. Ta pa je še enkrat vrgel oči po okrvavljenem snegu in Le Beaujevem truplu ter zamrmral:

»Bog in bogme! To ti je peklenšček!«

V koči je Naneta klečala pred razpelom.

XVIII.

So okoliščine, v katerih je smrt bolj pretresljaj kot nesreča. Tako je bilo tudi z Naneto in Le Beaujem. Čeprav je bila na svoje oči videla možev grozni konec, ga vendar v svoji razboleli duši ni mogla ne objokovati ne želeti, da bi še živel. Pravična kazen, ki mu jo je namenil dobri Bog, ga je bila zadela. Durant, čigar duša sicer ni bila dosti boljša od mrtvečeve, mu ni utegnil zamrmrati molitvice v spomin: kakor je vedel in znal, je izkopal jamo v zmrzli zemlji in zagrebel truplo, ko se je bilo komaj ohladilo. Naneti niti to ni šlo do živega. Surovež je bil odšel za zmerom, nikoli več je ne bo pretepal; tako misleč je zahvalila Boga zase in za deklico.

Miki v svoji kletki je ležal ob koncu verige na trebuhu. Od strašnega trenutka, ko je bil pregriznil svojemu rablju grlo, se skoraj ni bil ganil in niti zarenčal ni, ko je Durant odnesel truplo. Neznana tegoba je bila legla nanj. Nič več ni mislil ne na silovitosti, ki jih je moral prenesti, ne na to, da mu je Le Beau pripravljal pogin. Nič več ni čutil bolečine v izmučenih udih, v razbitih čeljustih in v očeh, ki so ga skelele od udarcev s korobačem. Mislil je na Naneto.

Zakaj je tako strašno zakričala in pobegnila, ko je zadavil človeško zver? Mar je ni bil surovež podrl na tla in zgrabil z rokami za beli vrat, ko je on, Miki, planil vmes in mu pretrgal žilo na vratu? Zakaj je zbežala in zakaj je ni več nazaj?

Tiho je cvilil sam pri sebi. Popoldan se je nagibal h koncu in prezgodnja tema zimskih noči na severu je legala na gozde. V tem polmraku se je pokazal med koli Mikijeve ječe Durantov temni obraz. Pes je imel do lovca na lisice isto nagonsko mržnjo kakor do Le Beauja, kajti oba moža sta bila tako po vnanjosti kakor po duši enako malo prida. Vendar ni ob pogledu nanj niti zarenčal niti trenil.

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.